Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 305 (14325) | 1973 оной декабрийн 29, суббото | Сэн 2 мүнгэн

АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ АЛДАР СОЛО!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

1973 ОНДО ОРООhО ТАРЯА БОЛОН ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАЙ БУСАД ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР АБАХА, ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР ШАЛГАРhАН РСФСР-эй ХИЗААР, ОБЛАСТЬ, АВТОНОМИТО РЕСПУБЛИКАНУУДАЙ ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ түйлаhан ехэ амжалтынь, 1973 ондо ороohо таряа болон газар таряалангай бусад продуктнуудые ехээр абаха, гүрэндэ худалдаха талаар абаhан уялгануудаа дүүргэхэдэ, ажалай эхэ габьяа харуулhанайнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэжэ болобо:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Адыгамов Мансур Нигматуевичые — Загарайн аймагай Тайлсын совхозой шофер.

Болонев Калистрат Ивановичые — Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторист.

Бураков Петр Павловичые — «Сельхозтехникын» Яруунын аймагай нэгэдэлэй тракторист.

Веретельников Евгений Тимофеевичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай Мухар-Шэбэр тосхондохи һургаалиин-үйлэдбэриин бригадые хүтэлбэрилэгшэ.

Гарифуллин Наиль Гарифовичые — Зэдын аймагай «Мир» колхозой тракторист.

Гармаев Мунко Будаевичые — Баргажанай аймагай Хилганын совхозой бригадир.

Гармажапов Владимир Шарaповичые — Сэлэнгын аймагай Сэлэнгын совхозой тракторист.

Гусев Николай Федоровичые — Кабанскын аймагай Кабанскын совхозой тракторист.

Гусляков Алексей Агафоновичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой шофер.

Давыдов Михаил Федоровичые — Хэжэнгын аймагай Хэжэнгын совхозой тракторист.

Дашиев Санжа Самажаповичые — Мухар-Шэбэрэй аймагай «Авангард» совхозой тракторист.

Дондупов Дансаран Цыдендамбаевичые — Хурамхаанай аймагай Хурамхаанай совхозой директор.

Доржиев Доржо Дашинимаевичые — Хяагтын аймагай «Дружба» колхозой тракторист.

Евсин Михаил Ивановичые — Хоринин аймагай Анаагай совхозой главна инженер.

Ермошкин Владимир Степановичые — Хойто-Байгалай аймагай «Рассвет» колхозой тракторист.

Жигжитов Лайдан Бузаевичые — Захаамиин аймагай «Коммунизмын зам» колхозой бригадир.

Захаров Семен Дмитриевичые — Улаан-Үдэ городой 2-хи автотранспортын предприятиин шофер.

Копутов Николай Сергеевичые — Яруунын аймагай Иисэнгын совхозой тракторист.

Линейцев Степан Петровичые — Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой луговод.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

УЛААН-ҮДЫН ГОРСОВЕДЭЙ СЕССИ

Уржадар Улаан-Үдэ хотогорой городой Соведэй гурбадахи сесси боложо үнгэрбэ. «Ажалшадай депутадуудай горсоведэй гүйсэдкомой 1973 ондо хэhэн хүдэлмэриин тухай тоосоон» гэhэн гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр **В. П. Убеевэй** элидхэлые депутадууд зүбшэн хэлсэбэ.

Промышленна предприятинууд, барилгын, транспортын организацинууд, худалдаа наймаанай, ниитын хоол, соёл культурын эмдээ хоолой предприятинүүдэй городой ажалшадай эрилтэ хангаха талаар нилээд ехэ ажал хэhэн, түсэб, даабаряа дүүргэхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэhэн байна. Тиигэжэ бага бэшэ амжалтын түйлагдаhан тухай элидхэлэй, үгэ хэлэhэн депутадууд тэмдэглээ.

Гэхэтэй хамта городой ажахые эрхилхэ, хүн зоной ажаhуудалай, соёл культурын эрилтэнүүдые хангахаа хэрэг хүтэлбэрилхэ талаар горсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэриин дутагдалнуудые сесси элирүүлээ.

Сесси зүбшэн хэлсэhэн асуудалнуудаа тодорхой тогтоол баталан абаба, горсоведэй гүйсэдкомой хүдэлмэриие али бүхы талаараа hайжаруулха гэhэн эрилтэ табиба.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

Республикын Верховно Соведэй долоодохи сесси Соведуудэй байшангай конференц-зал соо январиин 2-ой үглөөнэй 10 часта нээгдэхэ.

Старейшинэнүүдэй Совет зэй заседани январиин 2-ой үглөөнэй 9 часта Президиумэй заседаниинуудай зал соо болохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессидэ ерэhэн депутадуудые Соведүүдэй байшан соо буридэлдэ абтаха, 410-дахи таhалга, телефонууд: 31-91, 37-49.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ТАСС-hОНИН

Н. В. ПОДГОРНЫЙ МОСКВАДАА БУСАЖА ЕРЭЭ

...СС-эй ЦК-гай Политбюрой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный декабриин 27-до Ригэhээ Москвадаа бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-да зүблөөн болобо

...этэ эмхи зургаануудай ... саана байдаг түлөө... , түбэй албан зур... дай ба КПСС-эй ЦК-... таhагуудай хүтэлбэри... дые хамтын зүблөөн ... риин 24 — 26-да ... КПСС-эй ЦК-да болобо. ...СС-эй XXIV съезд ... hайшаадаан абтаhан ...рамдалта программа ... ан ойлгуулга ... эдэхнжүүлхэ асууда... үүлэнэдэ хабаадагшад ...ноод, КПСС-эй ЦК-гай ... Совет правительствын ...рамдалта гадаадын по... ые, КПСС-эй ЦК-гай ... иин секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй үгэнүүд доторшуд хухала бодомжонуудые үргэн олониитэдэ ойлгуулха хүдэлмэриингөө дүн дүршэл тухай hанамжануудаа хэлэбэд.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрой гэшүүнэдэ кандидадууд, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнар нүхэд П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. Ф. Катушев, КПСС-эй ЦК-гай таhагуудые даагшанар, нүхэд П. А. Абрасимов, В. Ф. Шауро зүблөөндэ хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлээ.

(ТАСС).

«ОРЕОЛ-2» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

...буулинай дайдые ам... хэрэгтэ ашаглаха, ...ахэ СССР-эй, Фран... хоорондохи харилсаа... программын үндэhөөр, ... тойрон дабшаха ...л-2» гэжэ хэмэл одон ...ной декабриин 26-да ...кэ Союзhаа табигда... — Дэлхэйhээ холоолголын наада захань (перигей) — 407 км;

Дэлхэйhээ холоолгын саада захань (апогей) — 1995 км;

— түрүүшээр 109,2 минутын турша соо Газарые тойрон дабшаха;

— замайнь hеелжэлгэ экваторта 74 градус байха.

...1 ондо «Ореол» гэдэг ... одоной эхилhэн, дэл... атмосферын дээдэ ху... агаарай үргэлжэлүү... ойто зүгэй туяаталын ... шалтагаануудhаа бо... шэнжэлхэ үүргэ ... тула энэ хэмэл одон ...ан байна.

...еол-2» гэжэ хэмэл ...имэ параметрнүүдтэй ...рэ замда гаргагдаа:

Протонуудай, электронуудай спектрые шэнжэлхэ, атмосферадахи ионуудые тодорхойлхо научна аппаратура, мүн научна туршалгануудые хэхэ бусад түхеэрэлгэнүүд хэмэл одон дээрэ табигдаhан байна.

Абтаhан мэдээнүүд газар дээрэ шэнжэлэгдэжэ байна.

НҮХЭР Ю. В. АНДРОПОВ ЭСТОНИДО

...АЛЛИН. (ТАСС). КПСС-... ЦК-гай Политбюрогой гэ... шүүн, СССР-эй Министр... дэй Соведэй дэргэдэхи ...эй аюулгүйе сахиха ...итедэй түрүүлэгшэ ...В. Андропов хотын шэнэ ...н — Мустамяэдэхи, ...Клементиин нэрэмжэтэ ...олой үйлэдбэриин нэгэ... байшанда, Волжско ...озаводые автомашинын ...эгшэдээр хангадаг ...гэ, республикын худал... наймаанай предприяти... дай нэгэндэ хүрэжэ бай... Пайдеска районой «9 ...» колхоздо хүрэжэ, хү... ажалшадай байдал... тай, ажал хүдэлмэритэй танилсаа.

Ю. В. Андропов ЭССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, ЭССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ хөөрэлдөөнүүдые хээ.

Ю. В. Андропов, республикын хүтэлбэрилэгшэд В. И. Ленинэй памятнигай дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

Эстониин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Г. Кэбин, ЭССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. П. Вадер, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Андроповтой хамта ябалсаа.

РЕПОРТАЖ

ҮШӨӨ НЭГЭ ШЭНЭ ЗАВОД

Барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэд Улаан-Үдэ хотодомнай барилгада эхилhэн хүрэгэнүүдэй түмэр хэрэглэгдэлнүүдые бүтээхэ заводой барилгые энэ жэл соо дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхэ гэhэн шухалхан шухала зорилго урдаа табяа бэлэй.

1973 оной эхинhээ бүри эдэбхитэйгээр хүдэлжэ орон hэн. Юнэдэхи табан жэлэй даабари дүрбэн жэл соо дүүргэхэ гэhэн үүсхэл гарhан В. Ц. Сандановай даадаг бригадын штукатур-щигууд-шэрдэгшэд иланагаа габшагайгаар хүдэлөө. Заводой эхин hуури табилсаhан М. В. Львовой даадаг бригадын бетонщигуудай ашта габьяа энэдэ тон ехэ гэдэд hанагдана. Энэ бригадын хүдэлмэришэд заводой барилгада 1 миллион 200 мянган кубометр бетон шудхалаа хэhэн байна.

834-дэхи поездын барилгашад-хабсаргагшад байгша оной март hара соо түс заводой түрүүшын ээлжээе ашаглалгада үгэжэ, хоёрдохи ээлжээе декабриин 30-да дүүргэжэ, ашаглалгада үгэхэбэди гэhэн уялга тиихэдэ абаа бэлэй.

Үдэрэй 4 час. Заводой хүдэлмэришэд ажалаа дүүргэжэ, цехүүд соо абяа шэмээн гэнтэ замхаба. Хүдэлмэришэд, барилгашад-хабсаргагшад заводой шэнэ цех соо олоороо суглараба. hүр жабхаланта хүгжэм зэдэлнэ. Хүдэлмэришэдэй трибуна тээшэ харанхайнууд. hайндэрэй митингые КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. Вовк нээжэ, хүдэлмэришэдые энэ түхеэтэ үдэрөөр амаршалаад, түрэнэй комиссиин түрүүлэгшэ, «Главмостострой» главкын главна инженер, Ленинэй шангай лауреат Г. П. Соловьевто үгэ үгэбэ.

— Минии толгойлжо ябаhан комиссиин гэшүүд гурбан үдэрэй турша соо барилгашадай хэhэн ажал хүдэлмэриие ехэл наринаар шалгаhан байна. Тиимэ яаража, хайша хэрэгээр, муу шанартайгаар хэhэн юумэ олоогүйбди. Сахьены хэлэхэдэ, барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын барилгашадай үнэн зүрхэнhөө оролдожо хүдэлөө. Богони болзор соо энэ ехэ заводой барилга дүүргэбэ. Хамаг ажалаа hайн шанартайгаар бүтээгээ. Сибириин Алас-Дурна зүгтэ түмэр зам хэзээр бариха хэрэгтэ энэ завод шухала үүргэ дүүргэхэ болоно. Орон доторнай дэбжэжэ байгаа социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан барилгашад ехэ юумэ хэжэ шадаа. Заводойнгоо барилгые дүрбэн үдэрөөр урид дүүргэжэ, горитойхон амжалта түйлаа, hэтэой баатаршалга гаргаа, — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр А. У. Модогоевто тэрэ элидхэбэ.

— Хүндэтэ барилгашад! Богони болзор соо иимэ ехэ заводой барилга дүүргэжэ, республикынгаа промышленностиин хүгжэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулсаба гэжэ шэт. Танай гараар бодхоогдоhон заводой продукци Сибириин, Алас-Дурна зүгэй түмэр зам барилгада ашаглагдаха. Сибириин Обь, Енисей, Ангар мүрэнүүд дээгүүр табигдаха хүүргэнүүд эндэл бүтээгдэхэ. Барилгашад, богони болзор соо эрхим шанартайгаар барилга хэжэ, гүрэнэй комиссиин зүгhөө hайн сэгнэлтэ абаhандатнай тон баясамаар. Саашадаа бүри эдэбхитэй гэж худэлхэ, Ленинэй ордентэ ЛВРЗ-гэй механическэ цехые сэг болзор соонь ашаглалгада тушааха бэзэ гэжэ найданаб. Тиинэе КПСС-эй Буряадай обком, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй зүгhөө ажалдаа түйлаhан үндэр иланалтаар танинай амаршалнаб. Тон ехэ ажал хээт! hайнта даа! — гэжэ КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоевой хэлэхэдэ хүдэлмэришэд нэрьеэ альга ташалгаар угтаа.

Заводой hуури табилсажа, мүнөө хүрэтэр энэ барилга дээрэ хүдэлжэ байhан, 834-дэхи поездын дархан Ц. Х. Баркалеев митингдэ хабаадагшадай урда гаража:

— Манай барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэд дүрбэн жэл соо энэ заводой барилга дээрэ хүдэлөө. Тиигэхэдээ 2 миллион кубометр бетон шудхалаа хэhэн, 10 мянган тонно түмэрөөр бахана болон армагуудые хабсаргаhан, 25,3 мянган дүрбэлжэн метр талмайда байра бариhан байнабди. В. Д. Санданов, Е. Т. Федоренко гэгшэд энэ барилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанайн тула «Буряадай АССР-эй габьяата барилгашан» гэhэн нэрэ солодо хүртөө бэлэй. 55 барилгашаднай коммунис ажалай ударнигай нэрэдэ хүртөө. 10 хүдэлмэришэднай 1973 оной социалис мүрысөөнэй илагшын тэмдэгтээр шагнагдаба. Иигэжэ байхадаа бидэнэр саашадаа бүри hайнаар хүдэлхэбди, — гэжэ хэлэбэ.

Заводой түрүүшын ээлжээн байгша оной мартын 22-то ашаглалгада үгтөө hэн. Тэрэ гэhэнhээ хойшо заводой хүдэлмэришэд 40 хүүргын түмэр хэрэглэгдэлнүүдые бүтээжэ гаргаhан, мүнөө hара бүри 1000 тонно продукци гаргадаг болоhон тухайнь заводой директор В. Г. Чернобыльский мэдүүлбэ. — Заводоймнай хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада үгтэбэ гээшэ. Богони болзор соо энэ ехэ ажал дүүргэhэн барилгашадай баярые хүргэнэбди. Заводойнгоо түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ эхэтэйгээр ашаглаха, ойрын сагта проектээр хараалагдаhан хүсэндөө орохобди.

Республика доторнай үшөө нэгэ завод ашаглалгада сум халба. Барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэд юнэдэхи табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй габшагайгаар хүдэлжэ, энэ ехэ заводой барилга болзорhоонь урид дүүргэhэндэ баяртайнууд.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай тусхай корреспондент.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Заводой хүдэлмэришэд митинг дээрэ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВОЙ фото.

КОММУНИС БАЙГУУЛАЛТЫН ХЭРЭГТЭ ТҮЙЛАГДАhАН ЕХЭ АМЖАЛТАНУУД

Эстониин ССР-тэ Арадуудай хани барисаанай орден, Таллин хотодо — Ленинэй орден барюулагдаба

...АЛЛИН. (ТАСС). Совет ...онидо баярай ехэ найн... болжо байна. Декаб... 27-ной үдэр түс рес... бликада Арадуудай хани ...исаанай орден, Таллин ...одо — Ленинэй орден ...оулагдаа. Совет арадуу... дай хани барисаае, аха дүү ...ной харилсаа холбоое ...жүүлхэ хэрэгтэ, коммунис байгуулалта Эстониин ССР-эй оруулhан ехэ ...эй ... ...имэ үндэр шагнал... дагар тэмдэглэгдэбэ.

...Эстониин компартиин ...тральна Комитедэй, рес... ...ликын Верховно Сове... ...арай хамтын суглаан ...тони» гэжэ концертно ...соо болобо. Тэрэниие ...ниин ССР-эй Верховно ...эй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. П. Вагер нээ...

...баярай суглаанда хабаа... ...КПСС-эй ЦК-гай ...ральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй ...ССС-эй ЦК-гай Политбюрогой хүндэтэ президиумдэ ...р дэбжэлтэтэйгээр hунгаа... ...КПСС-эй ЦК-гай Политбюрой гэшүүн, СССР-эй ...нистрнүүдэй Соведэй ...дэхи Гүрэнэй аюулгүйе ...аха комитедэй түрүүлэгшэ Ю. В. Андроповто үгэ ...ба. Тэрэ ёохон дэлгэрэнгы хүтэлбэрилжэ дашадайн тула, Эстониин ажалшадта КПСС-эй Центральна ...итедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, ...етскэ правительствын ...дагбараар үнэн зүрхэнhөө ...ашалалаа. Эдэ шаг... ...дэнь мүнөө худаха ...мунис байгуулалтын хэрэгтэ, ...ой дүү ёноой арадай хамтын барилдлагада шагнагдахын ...руунуудай, совет арадай ...ой хүгжэлэй хүдэлмэриин хэрэгээр ...ай байдалтай ...хүшэлтэй хотын эхэ габьяа... нуудтай байhаныень мэдэрэн ябадал болоно.

Эстони — Советскэ Союзай hаяхан республиканууд нэгэн юм. Тиигэбэшье социалис революциин Петроградта 1917 оной ноябриин 7-до болоhонтой адляар, энэ хаана буйхэн хүтэлбэрилэгшэ нүхэр совет засаг гүрэн hанаха байдаг, — гэжэ Ю. В. Андропов тэмдэглэбэ.

Манай оронай арадууд революциин түрүүшын үдэр нүүдhээ социализмын ба национальна тон орёо зорилгонууд шиидхэхэ ушар ехэ hайн нүхэрнэй. Большевигүүд национальна зорилго шиидхэхэ шадахагүй гэжэ мэтээр буржуазии номнолоод хаа хаанагүй хашхаралдадаг байба. Национализмые эсэргүүсэн интернационализмын суртал болод бүлиха аабза гэжэ Совет гүрэнэй дайсад баясаhан байдаг. Тэд дайсадай хүсэл бодол бурууу hүрэжэ, дэлхэйн түүхэдэ хэзээшье үзэгдөөгүй, тон шэнэ янзын социалис гүрэн түрэн урдын хаанта империин hандархай дээрэ мүндэлөө бэлэй. Өөhэдынгөө байдал өөhэдөө тодорхойлхо арга боломжо олгоhон арадууд бэе бэетэеэ тусгаарлан таhараагүй. Харин бүри нягтаар нэгэдэн жагсааха гэжэ оролдодог байhан. Хүсэ шадалаа эмхидхэн нэгэдхэхэ байдал, — социалис үнэн зүб байдал, национальна тэгшэ эрхэ түйлаха гэдэг хүсэл эрмэлзэлнүүдтэй хамта дотоо дээрэ бэхижүүлэн хүсэ олон миллион хүдэлмэришэн, тариалашадай ойлгон ерээд, арадаар абадаhан революционно хүсэнүүд бэшэ хэн.

«Россиhаа таhаран тусгаарлахаа бэшэ, харин Россин ажалшадтай эгээн нягтаа, аха дүү ёноой холбоо барисаа байгуулха — энэ... бидэнэй уряа болоно. Революции бидэниие Россин ажалшан арадтай нягтаар нэгэдэлгэдэ хүргэбэ...» Хүдэлмэришэдэй интернациональна бүлын гэшүүд байhанаа хото, хүдөөгэй ажалшад минута зуураашье мартаагүй гэжэ 1918 оной январьда тунхаглаhан ханданта тороо Эстониин коммунистнууд хэлэбэ.

Эстониин ажалшад тэрэ дулаахан урьда революционно тэмсэлдэ хэсүү шэргүүн жэлнүүд соогуур сахин байрималhаар ерээ.

Ухаасхоорондын империализмын доторхон контрреволюцитай хамтаран, Эстонидохи Совет засагые тиихэдэ дараа hэн. Хорёод жэлэй турщада буржуазин засаглажа байха үеэр политическэ харгис ашаанууд гарга... hаа, ажалша зон гасалан зоболоно нарбадаhаа, эрхим орон капиталис дэлхэйн аграрио-түүхэй эдэй хабсаргалта болгогдоhон юм.

Гэхэ зуура, эстон арад ямар замаар дабжаха хүсэлэнтэй байhан тухайдаа дархан шууд мэдүүлээ. Совет Эстони Совет республиканудай аха дүүтэй бүлэдэ hайн дураараа ороо бэлэй. Энэнь эстон арадай национальна хүсэлэн эрмэлзэлэй hайн арга боломжын үндэhэн боложо, эстон арадай гол байгаа дадаан ханигаа гэжэ нарин бодото найдамаар бэшэ.

Совет арадуудай аха дүүгэй бүлэдэ нэгэдэhэнэй ашаар арга боломжонуудаа бодото бүрин ашаглаха арга Эстониин ажалшад олоо. Эстони мүнөө 1940 онойхиhоо 34 дахин ехэ промышленна продукци бүтээн гаргана гэжэ хэлэбэл, ойлгосотой болохо бэзэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ бүхы талаараа харагдаhан, оронои экономическа хүгжэлтын үрэ дүнгүүд, ажахын байгуулалтын саашанхи түсэбүүд тухайда Ю. В. Андропов хэлэбэ. Ороной экономикын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байhые дурдаха зуураа, промышленностиин ба хүдөө ажахын энэ үргалтые совет хүнүүдэй байдал улам hайжаруулха нүхэсэлдэ болоно гэд парти хододо тоолодог гэжэ онсолон тэмдэглэбэ. Энэ талаарш тусэбтэ табан жэлэй даабари дүүргэлтын нарин политическэ харгис дахуулан ашаглаhан наян ехэ. Гурбадахи хүдэлмэришэн, алба хаагша бүриин салин хүлhэн hэмэ. Хүн бүхэндэ хүртэдэг бодото орлоон дунда нэгэ хэмжээгээр 13,5 тухай процентоор дээшэлэхэй.

Эстониин ажалшад түсэбтэ табан жэлэй даабари түрүү гурбан жэлэй даабари дүүргэхэ хэрэгтэ хубитаяа мүн лэ оруулаа. Бүхы орон дотор мэдээжэ ба эрхим газаралаха болоhон хүнүүдэй — Эстониин үйлэдбэриин түрүүшүүлэй, соёл гэгээрэлэй гайхамшаг түрүүлэгшэдэй нэрэнүүдые Ю. В. Андропов дурдаба.

Совет арад бата найдамтайгаар урагшаа дабшана гэжэ оратор хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ. Манай коммунис найдал марксизм-ленинизмын агуехэ суртал хүсэндэ, олонитын зохёохы ажалда түшэглэнэ. Тэмсэлдэ, хатуужан хүгжэжэ, нийтын хүгжэлтын хуули ёhонуудай эрдэм мэдэсээр зэбсэглэhэн ленинскэ партии коммунизм тээшэ дабшажа ябаhан манай арадые хүтэлбэрилнэ. Энэнь лэ манай бүхы амжалтануудай эшэ үндэhэн болоно. Мэнэй бүхы амжалта түйлалтанууд Ленинскэ Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой хүтэлбэрилхэ ажал ябуулга, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эсэшэ суcашагүй ажалые элеэр харана.

Партиин XXIV съезд дээрэ хараалагдаhан гадаадын политическэ харгис шугамые бодото дээрэнь бэелүүлхэ тухай хэлэхэдээ, Совет гүрэнэй гадаадын политика үргэн дэлгэр гэжэ ... иимэ нүүр хэхэтэй байгаагүй, богонихон болзор соо иимэ ехэ үрэ дүнгүүдые үзээгүй юм гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Нүхэр Л. И. Брежневэй хани ёноной албанай хэрэгээр социалис орондуудта, США-да, ФРГ-да, Францида ерэжэ бусаhанай үрэ дүнгүүд энхэ тайбаниие тогтоохо ушар шухала үүргэ гүйсэдхэжэ байна. Советскэ Союзай, Индиин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо hаяхан болоhон хөөрэлдөөнүүд, документнүүдтэ гар табилга эб найрамдалта программын бодотоор бэелүүлэлтын гэршэ жэшээ болоно.

Ухасхоорондын ороон байдалда болоhон hайн хубилалтанууд тухайда Ю. В. Андропов хэлэхэдээ, империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй харата мүүхай ябуулгануудые обёоронгүй үнгэрхэ ёhогүйб гэжэ тэмдэглээ. Дай үүдхэхэ аюул байсаар, шахардуу байдал hуруулгахи тойбо татаха хэрэгтэ тойбо татахые оролдоно. Тиин эдэнэй хорото муухай ябуулганууды зайсуулан сарахын тула hэримжэлтэ байха ёhотойб гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглэhэн. Ухасхоорондын шархадуу байдал hуларуулга улам түргэдүүлдэг ороон соо ангиин тэмсэл болоуулгадаа ёhотой гэhэн ухааны hаналаа хүрэнэ. Эб найрамдал оршон соо байдалые өөhэдынгөө хорото хэрэгтэ hамбаашалан хэрэглэнэ, социалис орондуудта, эдэнэй дунда Советскэ Союзда зүрюу харша номнолоо империализм удамшалжал байгаа. Социалис общество болон хоорондо хёмо рол татаха гэшэ иимэ ябуулгануудай гол зорилго юм. «Юнцэ бүтэхэгүй!» — гэжэ иимэ политикэтэ хэлэжэ шадахабди. Манай хуули ёhонуудтай, заншалнуудта зүрюу харша hанаашалан тоглохо hанаатай байгаа hаань, бидэ эрид шууд бэрхэшаанаб сэ. Саашадаашье бүруушаахабди.

Баруун оронуудай хэрэгэй-промышленна бүлгэмүүд, маоистнуудай харата hанаашалгатай улаасхоорондын хүгжэлтын шэглэлые тодорхойлхо шадахагүй гэдэг бидэ дүүрэн үндэhэ барилтатай. Хэлэhэн байна. Мүнөө эб найрамдал дэбжэлтын, социализмын хүсэнүүдэй түүхын хүгжэлтын замые харана. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай бэелүүлжэ байhан эб найрамдалта политика амжалта түйлана.

Дотоодын ба улаасхоорондын зоригдонуудые шиидхэхэдэ Советскэ Союз ехэ амжалтануудые түйлөө. Шэнэ жэлые, 1974 ониие угтахада, түйлаhан амжалтануудайгаа дүнгүүдые омогорхон согсолходо. Партиин ба тэрэнэй ленинскэ Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро манай социалис Эхэ ороной арадууд коммунизм байгуулгада шэнэ амжалтануудые түйлаха байhаниинь дамжаагүй.

Эстониин ССР-ые, Таллин хотые ордендоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Ю. В. Андропов уншаад, Эстониин ССР-эй үргэн түгээхэдэ шагналгыень тушаагаад, үндэр хайра хишэгтэ хүртэhэндэнь зүрхэнэй зүргөө сургаргасдые үшөө дахин халуунаар амаршалба. Энэ амжалта, илалта түйлахынь тэдэндэ хүсэ, хүн бүриндэ аль таааашал баадагшадай альга ташалга доро тэрэ Эстониин ССР-эй тугта — Арадуудай хани барисаанай орден, Таллин хотын тугта Ленинэй орден хадаа.

Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ үндэр үргэлжэлhэн альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ угтагдаа.

Эстониин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Г. Кэбин харюугай үгэ хэлэбэ. Эстониин ССР-ые Арадуудай хани барисаанай орденоор шагнаhанайнь ушар тэрэ Эстониин КП-гэй ЦК-гай, республикын Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй, республикын бүхы ажалшадай нэрэмжэhээ КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада үнэн зүрхэнэй халуун баяр хүргэбэ.

Коммунизм байгуулгада таарамжатай эрхэ байдал хангаха, эб найрамдал бэхижүүлхэ, арадуудай эрхэ сүлөө, бээ даахан байдал хамгаалха талаар КПСС-эй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбюрогой, нүхэр Л. И. Брежневэй өөрынь ехэ байhан хүсэл эрмэлзэл, залан сэхэ ажал ябуулгые Совет Эстониин коммунистнууд, бүхы ажалшад халуунаар дэмжэнэ гэжэ И. Г. Кэбин тэмдэглээ.

Удаань Эстониин Компартиин Таллинай городской комитедэй нэгэдэхи секретарь **И. О. Юганссон** баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Таллин хотые Ленинэй орденоор шагнаhанайнь түлөө партиин горкомой хотын ажалшадай депутадуудай Соведэй үмэнэhөө, Таллинай коммунистнууд, бүхы хотын зоной үмэнэhөө КПСС-тэ, тэрэнэй ленинскэ ЦК-да, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, Совет правительствада гүнзэгы сэдьхэлэй баяр баясхалан хүргэбэ.

«Эстонсланец» трестын «Эстония» шахтын хүдэлмэришэдэй бригадир, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалис Ажалай Герой **А. Г. Пертель**, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ жэшээ абамаар совхоз-техникумэй директор, Социалис Ажалай Герой **Т. И. Сооаусте**, Эстониин ССР-эй Наукануудай академиин президент **К. К. Ребане** болон бусад баярай суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Коммунис партида, Совет гүрэндэ халуун сэдьхэлэй баясхалан хүргэбэ.

Баярай суглаанда хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгэрдэжэ амаршалгын бэшэгые баясхалан абаа.

РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

МҮРЫСӨӨН—ОЛОНИИЕ ЭЛСҮҮЛХЭ ХҮСЭН

Железнодорожно район республикымнай ниислэл — Улаан-Үдын эгээл томонь болодог. Эндэхи предприятинуудай үйлэдбэриин хэмжээн тон ехэ, ажаһуудаг хүн зонойншье тоо олон гээшэ. Республикымнай промышленностиин гигант Ленинэй орденто ЛВРЗ, Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно, прибор бүтээлгын заводуудай, түмэр замай локомотивна депогой оло мянган хүдэлмэришэдэй ажал хэрэгүүд олондо үнинэй мэдээжэ.

ЛВРЗ-гэй соёлой ордон соо һаяхан болоһон Железнодорожно районой партийна XIX конференци эндэхи коммунистнуудай ажабайдалда политическэ шухала үйлэ хэрэг болобо. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Н. ВОВК тоосоото элидхэл хэһэн байна.

Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ 17 делегат хабаадажа, юһэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар предприяти, зургаануудай коммунистнуудай амжалта, саашанхи зорилго, бии байһан дутагдал тухай хэлсээ.

ҺҮҮЛЭЙ ГУРБАН ЖЭЛЭЙ ДАБШАСА

ЖЭЛ ЕРЭХЭ бүри нииславл хотымнай түхэл шарай хубилна, байрын олон дабхар гэрнүүд үйлсэ бүхэндэ жэрын бодоно. Илангаяа Железнодоржно район шэнэ барилгаар онсо шалгарна. 133,6 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтөө. Түмэр зам зубшаһан 1905 оной революциин нэрэмжэтэ гудамжа абаад үзэбэл, һүүлэй үедэ эндэ барилга угаа ехээр хэгдэбэ. Үмхиржэ хуушарһан гэрхэнүүд хобхо түлхигдэжэ, оньһото техникын хүсөөр, барилгашадай габшагай ажалаар олон дабхар гэрнүүд бодхоогдожо, районой предприяти, эмхи зургаануудта ажалладаг хүдэлмэришэд, алба хаагшад аятай зохидоор түбхинэнэ.

Шэнэ предприятинууд баригдажа, районой промышленна үйлэдбэриин нийтэ хэмжээе улам дээшэлүүлнэ. Тусхайлан хэлэбэл, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг ехэ завод, арһаар эд бараа хэдэг фабрика, уран бүтээл ба сувенирнүүдэй завод ашаглалгада үгтэһэн байна.

Баригдажа байһан предприятинууд гэбэл: хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой, хүдөөгэй барилгын индустриальна баазын, киномеханическа заводой, 800 хүнэй һууритай ехэ столовын барилга түлэг дундаа.

Табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө промышленна үйлэдбэриин нийтэ хэмжээнэй 19,6 процентээр, ажалай бүтээсын 23 процентээр, үйлэдбэриин гол фонднуудай 34 процентээр дээшэлһэн тухай тоосоото элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Районой ажалшад гурбан жэлэй даабариһаа гадуур 10,5 миллион түхэригэй продукци худалдаанда үгэхэ гэһэн уялгаяа аяар 24,5 миллион түхэригтэ хүргөө.

Һүүлэй жэлнүүдтэ районой промышленна предприятинуудай үйлэдбэриин техническэ хангалга һайжаруулха, барилга индустриальна үндэһэ һууритай болгохо талаар ехэ алхам хэгдэһэн байна. Табан жэлэй эхинһээ предприятинуудта 1860 шэнэ түхеэрэлгэ тодхогдон ашаглагдаа, урлан нарижуулагшадай хүсөөр 227 түхеэрэлгэ шэнэдхэн һайжаруулагдажа, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ үйлэдбэри дээрэ научно-техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө хэгдэһэн тэмсэлэй бодото ашаүрэ болоно.

Предприяти, барилгын организацинуудта техническэ соведүүд, ухаалан зохёогшодой бригада, бүлэгүүд байгуулагдажа, техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэлэй гол хүсэн болонхой. Имагтал техническэ эдэ соведүүдэй, бригадануудай туһаламжын ашаар 57 ондоо шэнэ түхэлэй продукциин технологи шудалагдажа, үйлэдбэридэ үгтэнхэй.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ЭМХИДХЭЛ

КОММУНИЗМ байгуулхын түлөө тэмсэлэй алишье шатада социалис мүрысөөнэй айхабтар ехэ үүргэ дүүргэһэн, саашадаашье дүүргэхэ байһан тушаа манай партиин XXIV съезд тусгаарлан тэмдэглэһэн байна. Райкомой тоосоото элидхэл соо социалис мүрысөө эмхидхэхэ ба тэрээндэ онсо анхарал хандуулха тухай мүн үгэ хэлэһэн делегадуудай олонхинь дайрангүй гараагүй.

«Социалис мүрысөөнэй эмхидхэлые саашадань һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлэн, партиин райком тоосоото үе соо үнгэргэгдэһэн пленумүүдэйнгээ нэгэн дээрэ «Мүрысөө эмхидхэлгын онол арга һайжаруулха талаар партийна организацинуудай зорилгонууд тухай» гэһэн шухала асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Тэрэ пленум дээрэ хэгдэһэн дурадхал, зүбшэлнүүдые согсолжо, предприяти бүхэндэ социалис мүрысөө далайса ехэтэйгээр дэлгэрүүлхын тула райкомой зүгһөө эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдэһэн байха юм. Предприятинуудай партийна организацинуудта коллективэйнь бодото байдал ба арга боломжонууд харагдажа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар тодорхой уялганууд абтаһан.

«1973 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол районой партийна организациин хэжэ байһан хүдэлмэриие бүри эршэдхэһэн байна. Предприятинуудай парткомуудай хүтэлбэри доро коллективүүдэй урид абтаһан уялганууд шэнэлэгдэжэ, социалис мүрысөөнэй гуримууд үйлэдбэриинь эрхэ байдалда тааруугаар хубилгагдаа. ЛВРЗ-гэй локомотив-хабсаралгын цехэй коммунистнуудай энэ талаар хэһэн хүдэлмэри жэшээ болгон харуулжа болоно. Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойдо бэлдэлгын үедэ республикын аймаг бүхэнэй хүндэдэ ажалай вахта эмхидхэгдээ һэн. Тэрэ, мүн хойшонхишье үедэ цехэй участок, бригадануудай хэһэн хүдэлмэриин дүн недели бүхэндэ согсологдожо, олоной үзэмжэдэ табигдана. Мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан бригада һарын хүдэлмэриин дүнгөөр улаан самбарта бэшэгдэнэ.

Мүрысөөнэй дүн гаргалгада тон харюусалгатайгаар хандадаг байһан ушар һайшаалтай. Эндэ пртийна, профсоюзай, комсомолой организацинуудай түлөөлэгшэд ба цехэй хүтэлбэрилэгшэдһөө гадна, бригада, участогуудай этигэмжэтэд байлсажа, гансахан хэгдэһэн хүдэлмэриин нийтэ тоо гаргадаг бэшэ, харин бригада бүхэнэй гэшүүдэй ажалай журам, продукциин шанар, хэһэн арьбалалта гэхэ мэтэ хуу харагдадаг байха юм. Мүрысөөнэй иимэ эрилтэ ехэтэйгээр эмхидхэгдэһэн дээрэһээ локомотив-хабсаралгын цехэй коллектив жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 5 электровоз заһабарилан гаргаа.

Үйлэдбэриин ямаршье һалбари дээрэ социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэбэл, ашаүрэ ехэтэй байхань мэдээжэ. Авиационно заводой партийна организаци үйлэдбэриин онсо илгаа хараадаа абан, элдэб мэргэжэлтэдэй дунда мүрысөө тааруу зохидоор эмхидхэнэ. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд техническэ дэбжэлтын гол үүсхэлшэд байха ёһотой. Тиимэ һэн тулань ухаалан зохёолго ба урлан нарижуулгын талаар инженер, техник бүхэндэ хубиин уялга абхуулаад, мүрысөөндэ эдэбхи ехэтэйгээр хабаадаха арга олгоһон байна.

Мүрысөө эмхидхэлгэ һайжаруулха талаар партиин райкомой пленумэй тогтоолые бэелүүлэн, авиационно заводой партком техническэ дэбжэлтын түлөө мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ цехүүдэй профсоюзай ба комсомолой организацинуудые хабаадуулна. Эндэ институт, техникум һая дүүргэһэн залуушуул олон. Һүүлэй үедэ үнгэргэгдэһэн партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис, мүрысөө үргэдхэхэ тухай асуудал табигдажа, техническэ мэргэжэлтэй партийнабэшэ хүнүүд зүбшэгдэһэн асуудалаар үнэтэ дурадхалнуудые оруулһан байна.

Авиационно заводой парткомой шадабаритай хүтэлбэриин ашаар тоосоото үе соо 3 миллион 700 мянган түхэригэй экономическа ашаүрэтэй техническэ хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Гансахан үнгэрһэн жэлдэ заводой үйлэдбэри дээрэ ажалай бүтээсэ аяар 12 процентээр дээшэлээ. Энэ туйлалтада инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эмхидхэгдэһэн мүрысөөнэй ашатуһын бии байһанда арсалта байхагүй бшуу.

Бригадын бүридэлдэ инженер, технигүүдэйшье тоодо ородоггүй, бэеэ даагаад аминдаа хүдэлдэг мэргэжэлтэд предприяти бүхэндэ бии гээшэ. «Теплоприбор» заводой парткомой тиимэ хүдэлмэришэдэй дунда, жэшээлхэдэ, аминдаа ажал даажа абаһан токарь, слесарьнүүдэй дунда мүрысөө шадажа эмхидхэһэн тухай тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдээ. КПСС-эй гэшүүн токарь Д. Л. Разуваев, слесарь А. Н. Плюснин болон бусадай табан жэлэй түсэбые дүрбэн жэл 2 һара соо дүүргэхэ гэһэн уялгын дүүргэлтэ тусхай самбар дээрэ олондо ойлгосотойгоор һара бүридэ харуулагдажа байдаг.

ДЕЛЕГАДУУДАЙ ХЭҺЭН АЖАГЛАЛТА

ЯМАР ПРЕДПРИЯТИИН партийна организациин социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулжа, коллективэйнгээ продукци үйлэдбэрилхэ талаар абаһан уялгые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангадаг тушаа богонёор хэлэгдэбэ. Тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадан, конференциин ендэр дээрэһээ үгэ хэлэһэн делегадууд мүрысөөнэй һайн үрэ дүн, мүн энэ хэрэгтэ бии байһан дутагдалнууд тухай тэмдэглэһэн байна.

— Социалис мүрысөө хүтэлбэрилгөөр манай партийна организациин хүдэлмэриин һайн тала тоосоото элидхэл соо тэмдэглэгдэбэ,— гэжэ «Теплоприбор» заводой электрик, делегат **Ю. Е. Нархинов** хэлэбэ. — Заводоймнай коллектив табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар хамаг арга боломжоёо хэрэглэхые оролдоно. Слесарь Плюснин үнгэрһэн июль һараһаа 1974 оной түсэбөөр хүдэлнэ. Токарь Яковлев шиидхэхы жэлэй даабариие юһэн һара соо дүүргээ һэн. Иимэ түрүү хүнүүд заводтомнай олон. Мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэһэнэй ашаар коллективнай продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин 16-да сүм дүүргээ. Гэбэшье мүрысөөн манайда ямаршье дутагдалгүй гэжэ хэлэхын аргагүй.

Продукциин шанар мүрысөөнэй гол эрилтэнүүдэй нэгэн байха ёһотой. Түүхэй эдэй саг болзор соогоо асаргадаггүй дээрэһээ үйлэдбэридэ ехэ һаад ушаруулагдана, мүрысөөнэй гурим эбдэгдэнэ, һарын 3-дахи декадада тэбдэхэ, яараха ушар гарадаг.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой машинист, КПСС-эй XXIV съездын делегат **А. М. Баранов** сүүдхэ соо ашаа шэрэһэн электровозые мянган километртэ ябуулхын түлөө машинистнуудай мүрысөөн тухай тогтобо. Локомотивуудай ашаа шэрэлгые жэл соо 11 процентээр дээшэлүүлжэ, 1973 оной ашаа шэрэлгын түсэбые урид дүүргэһэн, 10 миллионһоо дээшэ киловатт-час элшэ хүсэ арьбалһан ушар — машинистнуудай мүрысөөнэй үрэ дүн мүн.

Зүбөөр эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөн ажалай журамтай нягта холбоотой байха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Депогой хүдэлмэришэдэй дунда хүдэлмэриин үедэ уунхайшаг ябаха, ажалһаа гээгдэхэ ушар үзэгдэдэг. Мүрысэдэг бригаданууд дүн гаргахадаа, энээниие заатагүй анхарха уялгатай.

Автотранспортна 1-дэхи предприятиин бригадир, делегат **В. П. Потеряхин** республикын арадай ажахын ашаа зөөлгэдэ хабаададаг жолоошодой абаһан уялгын дүүргэлтэ тухай хэлэбэ. Ондоогоор хэлэбэл, уялгын дүүргэлтэ социалис мүрысөөнэй гол асуудал ха юм.

Район соо мүрысэдэг автоажахынууд олон, теэд партийна организацинуудынь шалгалта муугаар хэнэ. Коллектив бүхэнэй абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ арга нүхэсэл хангагданагүй. Барилгын объектнүүдтэ саг дары хэрэгтэй болодог цемент, холисо, бусад хэрэгсэл зөөлгэ дээрэ, ашаа тээхэ, буулгахын тула элдэб шалтагаанаар тоо томшоггүй олон машина удаан саг соо миин байха баатай болодог.

Саһанай орохотой адли үйлсэнүүдтэ халтируухай боложо, ашаа шэрэһэн машинанууд түргөөр ябажа шадахаяа болино. Энэ ушарта харгы дээгүүр дары түргэн элһэ адхуулха хүдэлмэри эмхидхэгдэнэгүй.

Эдэ бүхы дутагдалнууд жолоошодой уялгаяа дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ һаад тохёолдуулна.

Конференци дээрэ үгэ хэлэһэн түмэр замшадай профсоюзай түрүүлэгшэ **Ю. И. Федоренко**, барилга-хабсаралгын 2-дохи управлениин бригадир **В. И. Данилов**, түмэр замай больницын партийна организациин секретарь **Э. Е. Васильева**, ВЛКСМ-эй райкомой секретарь **В. В. Бойков** болон бусад хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө шадажа дэлгэрүүлхэ ба абтаһан уялгын дүүргэлтэ хангаха хэрэгтэ бии байһан дутагдал дээрэ тогтожо, һанамжа, дурадхал оруулаа. Эдэ делегадуудай тэмдэглэһэн дутагдалнуудые хаража үзэхэдэ, районой зарим предприятинуудта ёһын тулада гэхэ гү, али райкомой пленум, эдэбхитэдэй суглаанай һүүлээр, захиралта хиналтын шангадаха үеэр мүрысөөн эмхидхэгдээд, удангүй мартагдашадаг байна. Жэлэй түрүүшын хахадай дүнгөөр барилга-хабсаралгын 2-дохи управлениидэ партиин райкомой ба райгүйсэдкомой дамжуулгын улаан туг үгтэхэ болоһон. Тиимэ шиидхэбэриин абтаһанай һүүлээр райком, райгүйсэдкомой үмэнэһөө тэрэ тугыень дурсагдагша коллективтэ барюулха хүн удаан саг соо олдоогүй байһан.

Энэ мэтын дутагдал дээрэһээ социалис мүрысөөнэй хүндэ доошолно, ябан ошон эрилтэнь мартагдана. Иимэрхүү дутагдалнууд районой багашаг предприяти, жэшээлбэл, хирпиисын заводто, нийтын эдеэ хоолой предприятинууд болон автотранспортна ажахынуудта үзэгдэнэ. Ямар ушар дээрэһээ тиимэ байдал ушарнаб гэхэдэ, предприятинуудай партийна организацинууд мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ дүй дүршэлгүйдэнэ. Энэ ушарта партиин райком, тэрэнэй пропаганда ба агитациин таһаг мүрысөөнэй хажуу талада үлэхэеэ һанадаг бага предприятинуудай партийна организацинуудта туһалха уялгатай. Тиимэ туһаламжын хүргэгдэдэггүй байһан тушаа үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Железнодорожно районой томо предприятинуудта райкомой эрхэтэй олон зуун коммунистнуудые нэгэдхэдэг парткомууд өөһэдынгөө хүсөөр элдэб асуудал ядалгүй шиидхэдэг байна. Ушар иимэһээ эндэхи партиин райком илангаяа жэжэ предприятинуудай хүдэлмэришэдэй дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулха, тусхай семинар эмхидхэжэ байгаад, түрүүшүүлэй дүршэл ба онол аргануудые бултаныг шадабари болгохо шухала.

Конференци дээрэ хэгдэһэн тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан делегадуудай зариман социалис мүрысөөндэ хабаагүй, партиин райкомой хүдэлмэриин ондоо асуудалнуудта үгээ зорюулһан байна.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн партиин Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев**, КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн, партиин Улаан-Үдын горкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков** хабадаа. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев дэлгэрэнгы үгэ хэлэжэ, районой коммунистнуудай саашадаа туйлаха зорилгонууд дээрэ тогтоо.

***

Шэнээр һунгагдаһан райкомой эмхидхэлэй пленум боложо, КПСС-эй Железнодорожно райкомой нэгэдэхи секретаряар **В. Н. Вовк**, секретарьнаар **В. М. Леонов**, **Л. Л. Болдонов** һунгагдаа.

Б. ДАШИЕВ.

Ахын аймагай Улаан-Аха колхозой эрхим хонишон Татьяна Дашеевна Доржиева хори гаран жэлэй туршада хонин ажалда хүдэлнэ.

Татьяна Дашеевна аймаг соогоо «түрүү хонишон» гэлсүүлһээр үнинэй. Т. Доржиева «1973 оной аймагай эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн юм. Бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсожо, СССР-эй хүдөө ажахын министерствын ба хүдөө ажахын, бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай Центральна комитедэй Хүндэлэлэй грамота хүртөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү хонишон Т. А. Доржиева.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

«МОЛНИЯ-2» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Газарые тойрон дабшаха хэмэл ододые хэрэглэн, хэлхеэ холбоо саашадань хүгжөөхэ программын үндэһөөр хэлхеэ холбоо тогтоохо «Молния-2» гэжэ хэмэл одон 1973 оной декабриин 25-да Советскэ Союзһаа табигдаба.

Советскэ Союзда телефонно-телеграфна хөлын радио холбоо хангахын, СССР-эй Түбэй телевидениин программануудые «Орбитын» пунктнуудта дамжуулын, уласхоорондын харилсаа тогтоохын тула «Молния-2» гэжэ хэмэл одон табигдаһан байна.

Хэмэл одон дэлхэйн бүмбэрсэгэй хойто хубида дээдэ захань 40.865 километр, урда хубида эгээл дүтэнь 46[...] километр зайда ниидэх[...] табигдаа.

Хэмэл одон 12 час 17 минутын турша соо дэл[...] тойроно.

Телевидениин программануудые дамжуулха, хол зайда олон каналаар радиогой дамжуулга хэхэ аппаратурануудһаа гадна, [...] жолоодолгын хэмжэн тодхойлолгын, вамыень зал[...] элшэ хүсөөр хангаха бүхы аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Хараалагдаһан программын үндэһөөр, «Молния-2» гэжэ хэмэл одонтой хэлхеэ холбоон бэелүүлэгд[...]

ЗОРИЛГОМНАЙ ЕХЭ

Түрэл партиингаа түүхэтэ XXIV съездын шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай хүдэлөөндэ хам оролсон, манай Худанай совхозой ажалшад, малшад юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготойгоор дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаһан байна.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо ажахын дирекци, партийна организаци үйлэдбэриин түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ совхозой ажалшадые элсүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Тон түрүүндэ ажахынгаа гол һалбари болохо таряан ажалые бүри һайнаар эрхилхэ, нийтын адууһа малда бардам хүрэмөөр үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ горитойхон анхарал хандуулагдаһан байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозой 2000 гаран гектар урданьмуу ургасатай байһан сабшалан дээрэ олон жэлэй ногоон таригдаһан байна. Ямаршье уларилтай жэлдэ сабшалан уһалхаар Сулхариин уһалууриин һубаг, ханааб һэльбэн заһагдаа. Мүнөө Хуурайн уһалууриин системые һэльбэн заһахын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ эхилээ. Сабшалан үндэһөөрнь һайжаруулха луго-мелиоративна отряд бии болгогдоо, мүн дүршэлтэй механизатор Чимитдоржо Санжижаповай хүтэлбэрилдэг сабшалан харууһалха тусхай оньһожоруулагдаһан бригада эмхидхэгдээ. Тэдэнэй хүсөөр түхэреэн жэлдээ сабшалан, тарялангай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэдэг болоо. Тэрээнһээ гадна, тэжээлэй болон силосэй ургамалнуудые таримжа ургуулха тусхай оньһожоруулагдаһан звенонууд, мүн тарянай эрхим шанартай үрэһэ абаха звено байгуулагдаһан байгаа. Һүүлэй жэлнүүдтэ 600 гектар шэнэ газар хахалагдажа, 500 гектартань ороонһото ургамалнууд таригдаһан.

Эдэ бүхы бэелүүлһэн хэмжээнүүдэй ашаар манай ажахы гандуу уларилтай жэлдэшье ороонһо таряа болон үбһэ тэжээл горитой абадаг болоо. Жэшээнь, мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээл илангаяа ехэ абтаа. Тарялангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 9,7 центнер ороонһон, хээрын сабшалангуудай га бүхэнһөө 13,2 центнер үбһэ ногоон абтаа. Харин нёдондо эдэ ургамалнуудай ургаса нилээд доогуур байһан юм. Тиигэбэшье мүнөө жэлэймнай ургаса тиимэшье дан һайн гэхээр бэшэ юм ааб даа. Гэбэшье ходо ган болодог, үрэжэл муутай газартай манай ажахын эрхэ байдалда ургаса дээшэлүүлхэ талаар хэгдэһэн түрүүшын алхам гээшэ. Саашадаа сабшалан һайжаруулха зорилгоор бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ байнабди.

Байгша ондо совхоз хамта дээрээ 48,5 мянган центнер ороонһо таряа абаа. Тиихэдэ 50,2 мянган центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо арба үлүүтэй мянган центнерээр ехэ үбһэн хуряагдаа. Энээнһээ гадна, сенаж, силос ехээр дарагдаһан, витаминтай үбһэнэй гурил горитой татагдаһан байха юм.

Тиимэһээ малай үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, 1973—1974 онуудай үбэлэй үе соо адууһа малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, тоо толгойень олошоруулха арга боломжо бии гээшэ. Нийтын адууһа малай тоо толгойнь һүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды олошороо. Жэшээнь, табан жэлэй түсэбэй үнгэрһэн гурбан жэлдэ үхэрнүүдэй тоо 100 толгойгоор, хонид 3 мянган толгойгоор олошорһон байна. Адууһа малһаа абтадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдые гүрэндэ тушааха түсэб (нооһонһоо бэшэн) энэ гурбан жэлэй туршада ходо дүүргэгдэжэ байгаа.

Совхозой малшад мяха, һү ехээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ элбэгээр худалдахын тула бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, үнгэрһэн үбэлжэлгын юһэн һарын туршада 8120 центнер һү һааһан байна. Энэмнай урда жэлэй энэ үеын хитэй сасуулхада 1248 центнерээр ехэ һүн абтаһан болоно. Тиихэдэ һаалишаднай уялгынгаа ёһоор үнеэн бүриһөө 1300 килограмм һү һааха аад, 1348 килограмм һү һаагаа. Түрүү һаалишад Д. Базаржапова, В. Рекунова гэгшэд үнеэн бүриһөө 2000 килограммһаа дээшэ һү һааһан байна. Бүхы гушаад һаалишадаймнай олонхинь үнеэн бүриһөө 1500 килограммһаа дээшэ һү һаагаа. Тиигэжэ малшадай бүхэсоюзна мүрысөөндэ ажалай эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нүхэр Базаржапова Ажалай Улаан Тугай орденоор, нүхэр Рекунова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор, хонишод нүхэд Очиров, Шоёнова гэгшэд медальнуудаар шагнагдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар байгша оной үнгэрһэн үе соо совхоз 11.721 центнер һү абаад, түсэбэй ёһоор 8,2 мянган центнерэй орондоо 9,2 мянган центнер һү гүрэндэ худалдаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1.800 центнерээр ехэ һү Эхэ орондоо үгөө. Нёдондонойхитой сасуулхада үнеэдэй һү шэмэ зарим тэды дээшэлээ.

Гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбшье дүүргэгдээ һэн. Мяха тушааха түсэбөө мүнөө жэлдэ дүүргэжэ, даабариһаа гадуур үшөө 507 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулаабди.

Ажахыдаа зарим тэды туйлалтатай байгаашье һа[...] бидэнэр һанаагаа амар[...] һууха эрхэгүйбди. Яахада[...] гэхэдэ, ашаглагдаагүй нөө[...] сэнүүд, арга боломжо[...] дутуу дунданууд үйлэ[...] ридэмнай, ажалда[...] үшөөл ехэ байна.

Газар тарялангаа һан[...] һанда хүрэмэ һайнаар үн[...] эрхилжэ шаданагүйбди. [...] барай тарилгын халуун [...] дэлмэриин үедэ яарал т[...] дэл боложо, газар му[...] хахалагдана. Тэрэнэй эс[...] ехэхэн газарһаа бирагүй [...] гаса абтана. Саашадаа [...] ряан ажалые бүри һайн[...] эрхилхэ, сабшалан, тар[...] лангай ургаса эрид дэ[...] шэлүүлхэ зорилгоор о[...] хэмжээ абаха болонобди.

Илангаяа хонин ажал[...] ашаг үрэ ехэтэйгээр эрх[...] хэ, түл олоор абажа, н[...] һо ехээр хайшалха тал[...] үшөөл ехэ ажал хэхэ б[...] набди.

Мүнөө совхозой дирек[...] партийна организаци, бү[...] коллектив эдэ дутуу ду[...] нуудые түргэн зайсуул[...] хэрэгтэ гол анхаралаа та[...] на. Мүн баһа үхэр мал[...] тоо толгойе олошоруу[...] ашаг шэмыень дээшэлүүх[...] зорилгоор тодорхой хэм[...] нүүд абтажа байнхай.

Табан жэлэй эсэстэ с[...] хоз 2.450 үхэртэй, 25 м[...] ган хонидтой, 360 тол[...] адуу моридтой байха [...] гэтэй. Тэрэ үе [...] тор бүхы совхозо[...] үнеэн бүриһөө дунда [...] гээр 2.000 килограмм [...] һаадаг болохо, гүрэнд[...] шаагдаха малай ам[...] шэгнүүрые 350 килогр[...] һаа, хонин бүхэниие 38 [...] лограммһаа бага бэшэ [...] гохо байнабди. Тиихэд[...] нин бүриһөө жэлдээ 3,2 [...] лограммһаа бага бэшэ ноо[...] хайшалагдаха, зуун үне[...] бүриһөө 98 тугал, зуун [...] хонин бүриһөө 90 хурь[...] зуун гүүнһээ 70 унаган а[...] таха ёһотой болоно.

Хэнэйшье мэдэһээр [...] нүүд лэ ажахын бүхы т[...] бүүдые бэелүүлдэг гэ[...] ааб даа. Тиимэһээ совхо[...] партком, дирекци, рабочк[...] ажалшад, малшадай ду[...] социалис мүрысөө ургэ[...] дэлгэрүүлхэ, тэрэнэй [...] дүнгүүдые наринаар согс[...] хо хэрэгтэ онсо анха[...] хандуулна. Үбэлжэлг[...] үедэ малшадай дунд[...] мүрысөөнэй дүрим зохёо[...] һон байна. Тэрээн соо я[...] олон һайн хэмжээнүүд [...] раалагдаа.

Манай ажалшад [...] габьяатайгаар ажал[...] мүнөө жэлэй үбэлэй [...] нуудта эдеэ хоолой зүйл[...] дые ехээр абажа, гүр[...] элбэгээр худалдаха зор[...] урдаа табинхай.

Ц-Д. ЛОДОЕВ,
Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой директор.

ДЭЛХЭЙН БҮХЫ АРАДУУДТА—ЭБ НАЙРАМДАЛ!

Уласхоорондын байдал мүнөө ямараар хүгжэнэб гэхэдэ, социализмын, демократиин ба дэбжэлтын хүсэнүүд шууд түргэнөөр урган дэлгэрнэ. Эдэ хүсэнүүд хуушанай байдал үмэглэгч хамгаалагшадай эсэргүүсэлтые дабажа, урагшаа найдамтайгаар дабшан, дэлхэй дээрэхи хэрэгүүдэй хүгжэлтэдэ улам ехээр нүлөөлнэ. Дайнай ба эб найрамдалай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ үргэн олон арад зоной, тэдэнэй политическэ партинууд ба эмхинүүдэй эдэбхитэйгээр хабаадалга тус хүгжэлтын таһаршагүй хубинь болоно.

***

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ шэнэ үе саг заатагүй ерэхэ гэжэ коммунис хүдэлөөнэй үндэһэ һуури табигшад тэрэнэй һаяхан эхилжэ байхада соносхоһон юм. Тиихэдэ экономическа талаараа түлюур, политическэ талаараа ахир хуушан обществын орондо шэнэ общество тогтон бии болохо, «тэрэнэй уласхоорондын гол ёһониинь — ЭБ НАЙРАМДАЛ болохо, юундэб гэхэдэ, АЖАЛ ЛЭ арад бүхэнэй һанаха байха юумэнь болохол!» (К. Маркс, Ф. Энгельс. Зохёолнууд, хоёрдохёо хэблэгдэһэн 17-дохи том, 5-дахи хуудаһан). Тиимэ үе саг хүрэжэ ерээ. Дэлхэйн социалис байгуулалта мүндэлэнхэй. Бүхы арадуудай хоорондын эб найрамдал, хани барисаан тус байгуулалтын гадаадынь политикын үндэһэ һуури болоно.

Обществын ажабайдалһаа дайн байлдаа эсэслэн зайсуулхын тула хамагай түрүүндэ хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе улам нягтаар жагсааха, уршагта дайн байлдаа һүжэрөөгшэдтэ эсэргүү эдэбхитэй тэмсэлдэ арадуудай бүхы хүсые элсүүлэн эмхидхэхэ шухала гэжэ марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури табигшад тоолодог байгаа. Жэшээлхэдэ, «...Элдэб оронуудай хүдэлмэришэн ангиин эмхидэн нэгэдэбэл, эсэсэй эсэстэ, арадуудай хоорондо дайн байлдаан үүдхэгдэхэ арга усадхаха ёһотой» гэжэ К. Марксын 1867 оной августын 13-да хэлэһэн гайхамшаг үгэнүүд I Интернационалай Генеральна Соведэй документнүүд дотор бэшэгдэнхэй байдаг (16-дахи том, 556-дахи хуудаһан).

Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй эстафетые Владимир Ильич Ленин түрүүтэй ородой большевигүүд Карл Марксын, Фридрих Энгельсэй гарһаа халан абаһан юм.

Эб найрамдал тухай ленинскэ декрет Совет гүрэнэй гадаадын политическэ түрүүшын ябуулга болоһониинь ехэ ушар удхатай. Эб найрамдалай хэрэгые арадуудай эсэстэнь хүрэтэр амжалтатайгаар шиидхэлгэдэнь ушар ёһо һайн мэдэхэ хүдэлмэришэд шууд сэхэ, үнэн шударгы, эршэтэ ябуулгаараа Совет засагта хамагай түрүүн туһалхал байха гэһэн бата найдабари энэ документ соо элирхэйлэн мэдүүлэгдэһэн юм. В. И. Ленин эб найрамдал тухай элидхэлээ иимэ сэсэн мэргэн үгэнүүдээр дүүргээ һэн: «Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн дэбжэн дэлгэржэ, эб найрамдалай, социализмын зам табиха» (Зохёолнуудай хүсэд суглуулбари, 35-дахи том, 18-дахи хуудаһан).

В. И. Ленин эб найрамдалай хэрэгтэ үнэн, шударгы байхаар совет арадые хүмүүжүүлдэг, «дайнай аюул бүрин зайсуулха тухай хэлэхэһээ гадна, мүн эб найрамдалда үнэхөөрөө хүргэхөөр эгээн лэ ойлгосотой, эгээн лэ эли тодо шиидхэбэринүүдые, хэмжээнүүдые абахыень уряалдаг байһан юм (45-дахи том, 241-дэхи хуудаһан). Империалисдай буруушааһан тэмсэлдэ ами наһаяа зорюулмаар юм гэжэ хэлэдэг һэн. Энэ тэмсэлдэ дэлхэйн коммунистнуудай ленинскэ гварди ами наһаяа зорюулһан байна.

XX зуун жэлдэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэл үнэхөөрөө олон миллион зоной ами наһа абарха асуудал болонхой. Һанаад үзэел: 1914—1918 онуудтахи дайнай үедэ алуулһан ба шархатаһанһаа уламжалан наһа бараһан сэрэгшэдэй тоо 10 миллион, эрэмдэг үлбэр бологшодой тоо — 20 хүрэтэр миллион болоһон байна. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ алуулагшадай тоо 54 миллион, шархатагшадай — 90 гаран миллион, тэрэ тоодо эрэмдэг үлбэр бологшод — 28 миллион хүн болоһон байха юм.

Тиигэбэшье арадуудта тохёолдоһон эдэ хэмжээлэшэгүй ехэ хохидол ба гасалан зоболон дайнуудай үедэ хүнүүдэй улаан шуһаар ундалан баяжадаг империалис хобдог хомхой хүсэнүүдтэ һэгээ оруулаагүй. Һүүлэй хорин табан жэлэй туршада империалис этэгээдүүд дэлхэйн али нэгэн хубида дайн тулалдаануудые үүдхэһээр лэ байгаа бшуу. Дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ тэдэнэр зэбсэгтэ 30 гаран томо тулалдаа үүдхээ. Америкын үүдхэһэн эгээн удаан, эгээн ехэ хюдалдаата байлдаан — Вьетнамдахи дайн, Дүтын Зүүн зүгтэхи дүрбэн дайн ба бусад тэрэ тоодо ороно.

Империализм эзэрхэг түримхэй, түгэс зэбсэглэмэл сэрэгүүдые байгуулаад, тэдэнние али болохоор дэмжэн, гаргашыень бүтүүлхын тула ажалшадһаа угаа ехэ мүнгэ татана. Эзэрхэг түримхэй бүлэглэл бологшо НАТО-до хабаатай оронууд, тэрэнэй байгуулагдаһанпаа хойшонхи 20 жэлэй турша соо сэрэгэй гаргашада 1250 миллиард доллар зорюулаа.

«Зэбсэгүүдые яарамтайгаар түхеэрэлгын, мүн сэрэгэй гаргашануудай экономическа ба социальна хойшолонгууд» гэһэн элидхэлые Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Аюулгүйн Соведэй политическэ асуудалнууд ба хэрэгүүдые даадаг департамент 1973 ондо тунхаглаа һэн. Һонирхолтой тоонууд тэрэ элидхэл соо дурдагданхай. 1961 онһоо 1970 он хүрэтэр үе соохи сэрэгэй гаргаша бүхы дээрээ 1870 миллиард доллар болоо. Мүнөө үедэ, үнэндөө, сэрэгэй гаргашанууд элүүрые хамгаалгада бүхы правительствануудай зорюулдаг мүнгэ зөөриһөө 2,5 дахин, гэгээрэлэйхиһээ — нэгэ хахад дахин, хүгжэжэ эхилһэн гүрэнүүдтэ үзүүлэгдэдэг экономическа бүхы туһаламжаһаа — 30 дахин ехэ байха юм. Элидхэлэй авторнуудай тооложо үзэһэнэй ёһоор, бүхы дэлхэй дээрэхи сэрэгэй үйлэдбэридэ мүнөө 50 шахуу миллион хүн сэхэ гү, али ондоо гуримаар хабаадана. Бүхы дэлхэй дээрэхи зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэдэй тоо 70-аад онуудаи эхеэр 23—24 миллион хүн байһан юм.

Империалис хархис хүсэнүүдэй ама татаха тухай, тайлбарилан хэлэбэл, сэрэгэй гаргашануудые хороохо тухай асуудал — бүхы дэлхэйн арадуудта үнэхөөрөөл шухала асуудал болоно.

Жэшээ болгон Европые абаад үзэе. Үнгэрһэн дайнуудһаа, тэдэнэй эгээн жэгшүүритэ муухайнь бологшо дэлхэйн хоёрдохи дайнһаа энэ түбиин арадууд ондоо ямаршье түбиинхидһээ үлүү ехээр хохидоһон байна. Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй ехээр хүгжэһэн мүнөө үе сагта түбиин орон бүхэн экономическа талаараа бэеэ даанхай ажаһуужа шадахахаяа болёо. Хүн зониие олоор хюдаха зэбсэгүүдэй бии болоһон мүнөө үе сагта энэ түбидэ гай түбэгэй ушарха аюул бүри ехэ болоод байна. Тиимэһээ Европодохи эб найрамдал хамгаалха гээшэ зайлашагүй шухала хэрэг болон[...] Европын гүрэнүүдэй [...] рондо амгалан ёһоной [...] рилсаа холбоо али болох[...] хүгжөөлгэ — тиимэ аю[...] һаа зайсаха гансахан [...] үнэхөөрөө зүб зүйтэй [...] болоно.

Азиие абаад үзэе. Хү[...] түрэлтэнэй диилэнхы о[...] хиин ажаһуудаг энэ түб[...] зуун жэлэй турша соо [...] һа адхаралтата дайнууд [...] туйлалтанууд хэдэ [...] болоһон байна. Һанаа[...] үзыт. харийн хэблэлэй [...] дээсэлнүүдэй ёһоор, [...] тээнь болоһон ямар[...] дайнай үеынхиһээ о[...] бомбо Индихитадтахи [...] най үедэ американ эзэр[...] түримхэйшүүл хаяпан, [...] ряд табиһан байха [...] Эзэрхэг түримхэйшү[...] лэй диилдэһэнээ мэдэр[...] шье һаань, Урда Вьетна[...] мүн Камбоджодо һар [...] сэрэгэй тулалдаанууд мү[...] хүрэтэр боложол байда[...]

Дэлхэйн зарим район[...] дай арадууд иимэ гаса[...] түбэгүүдһээ зайсаадүй [...] на. Гадаадын империа[...] хүсэнүүдээр дэмжэгд[...] Тель-Авивай хархис этэ[...]

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

ҮЙЛЭДБЭРИИН ШУХАЛА НҮХЭСЭЛ

Малай үбэлжэлгын харюусалгата үе саг мүнөө хүрэжэ ерэнхэй. Манай аймагай ажалшад үнгэрэгшэ жэлэй дүй дүршэлые шэнжэлэн үзэнэ, элишэлэн тодорхойлно. Хэрбээ ажалдаа творческо ёһоор хандаа һаа, нилээд ехэ нөөсэ, арга боломжонуудые оложо болохоор гээд үнгэрэгшэ жэлэй дүн харуулаа һэн.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна суглаан дээрэ нёдондо жэлдэ болоһон хөөрэлдөөе һананаб. Тус ажахы сагай уларилһаа уламжалан, үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэһэн байгаа. Үбһэ тэжээлээ алмаха, абаһан үбһэеэ зүбөөр гаргашалха шухала гэжэ хэлсэгдээ бэлэй. Тус колхозой партком болон правлени «1973 оной арадай ажахын түсэбүүдые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөе дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлхэ талаар тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалһан байна. Колхозой правлени болон партком малшадай социалис мүрысөөнэй дүримүүдые баталжа, малшадай суглаанууд дээрэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялганууд абтаа һэн. Колхозой мэргэжэлтэд, дунда зиндаанай хүтэлбэрилэгшэд һү һаалиин фермэнүүд дээрэхи машина болон оньһон техникые зүбөөр ашаглаха тухай нилээд ехэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулба. Тиихэдэ бүдүүн тэжээл яажа буйлуулхаб, яажа зүбөөр гидролиз хэхэб гэхэ мэтэ асуудалнуудые һаалишад болон малшадта тайлбарилжа үгэһэн байна.

Тиигэжэ тус колхозой һаалиин 1-дэхи фермын коллектив (фермые даагшань Д-Х. Максарова) үбэлэй сагта (1972—1973 оной октябрь—апрель һарануудта) үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү haая гэһэн эдэбхи үүсхэл гаргажа, аймагай бүхы һаалишадта нэмэл бэшэгээр хандаһан бэлэй. Партиин райкомой бюро болон аймгүйсэдком Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин фермын коллективэй үүсхэлые һайшаажа, бүхы фермэнүүдэй коллективүүдэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын тула хэмжээнүүдые хараалһан юм. Үүсхэл гаргагшадай хандалгые дэмжэхынь түлөө малшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхэдаа, туйлаһан дүнгүүдые зэргэсүүлхэ, олондо мэдээсэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулаа һэн. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой жэшээгээр XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «Гигант» колхозуудта үбһэ тэжээл буйлуулха хэрэг һайжаруулагдаһан байха.

Партиин райком Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи һү һаалиин фермын коллективэй түрүү

1973 ондо үнеэн бүриһөө 3 мянган килограмм һү һаахын түлөө тэмсээ гэжэ малшадые уряалһан байгаа. 1973 оной октябрьда партиин райком партийна организацинуудай секретарьнарай семинар зарлажа, социалис мүрысөөн ба ниитэ-политическэ хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна.

Манай аймаг соо мүнөө социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан һү һаалиин коллективүүд олошороо. Жэшээлхэдэ, «Гигант» колхозой һү һаалиин гурбадахи фермын коллектив байгша оной 11 һарын туршада үнеэн бүриһөө 2026 килограмм һү, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һү һаалиин хоёрдохи фермэ—1892 килограмм, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи фермын коллектив үнеэн бүриһөө 2214 килограмм һү һаагаад байна. Даб дээрэхи тухайламжын ёһоор, Карл Марксын, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай, «Гигант» колхозой һаалишад 1973 оной дүнгөөр үнеэн бүриһөө 2 мянган килограммһаа дээшэ һү һааха аргатай. Мүнөө дээрээ аймагай 25 һаалишан энэ шатые (2 мянган килограмм) дабажа гараад байна. Жэшээнь, һаалишад Ф. Т. Бородина, З. А. Михайлова, А. С. Тарабукина, И. Т. Федотова гэгшэд үнеэн бүриһөө 2300—2400 килограмм һү һаагаа. Һаалишадай эршэтэ ажалай, малшадай дунда социалис мүрысөөе һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар иимэ дүнгүүд туйлагдаа гээд тэмдэглэхэ шухала.

Дээрэ дурсагдаһан колхозуудта материальна болон моральна урмашуулгын хэмжээнүүд зүбөөр хэрэглэгдэдэг байгаа. Һаалишадай ажалай дүнгүүд декада бүри, һарын, мүн зунай, үбэлэй сагай дүүрэхэдэ, гаргагдадаг. Ажалай түрүүшүүл улаан вымпелээр, Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдадаг.

Тэрэшэлэн аймагай түрүү һаалишанай нэрэ хүндэдэ зорюулан, аймагай түбтэ Ажалай алдар солын туг үргэгдэдэг, аймагай газетын Хүндэлэлэй самбарта тэдэнэр бэшэгдэдэг. Аймаг дотороо түрүү һуури эзэлһэн һү һаалиин фермын коллектив КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта, 100 түхэриг мүнгэн шанда хүртэдэг.

«1973 оной чемпион» гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай дүрим зохёогдонхой юм. Жэшээлхэдэ, һаамхай үнеэн бүриһөө 2300 килограмм һү һаажа, үнеэн бүриһөө тугал түлжүүлһэн һаалишан «Аймагай чемпион» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхэ байна. Зүгөөр үнеэн бүриһөө 2600 килограммһаа дээшэ һү һааһан һаалишан чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөөд, курортдо ошохо түлөөһэгүй путёвкоор шагнагдаха юм.

Социалис мүрысөөе һайнаар эмхидхэхын, үйлэдбэ-

дүй дүршэлые хаража үзөөд, һаалишадта зорюулан, тусхай плакат барлан гаргаһан байна. Мүн «Гигант» колхозой суута һаалишан Федосья Бородинагай үүсхэлые дэмжээ. Тэрэ

риин нөөсэ, арга боломжонуудые элирүүлхын, тэрэшэлэн ажалдаа амжалта туйлахын тула ямаршье талаараа бэлэдхэл һайнтай хүтэлбэрилэгшэд хэрэгтэй болоно бшуу. Энээниие харада абажа, КПСС-эй Загарайн райком ажахынуудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй эрдэм мэргэжэлые улам дээшэлүүлхэ зорилготойгоор семинарнуудые үнгэргэдэг болоо. Жэшээлхэдэ, 1973 оной октябрьда промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, парткомуудай секретарьнарые, комсомолой ба профсоюзай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые суглуулжа, «Социалис мүрысөөе эмхидхэхэ ленинскэ ёһо гуримууд ба мүнөөнэй үе саг» гэһэн темээр научно-практическа конференци үнгэргэһэн байна. Райкомой дэргэдэ эмхидхэгдэһэн партийна, ажахын эдэбхитэдэй һургуули, хүдөө ажахын эрдэмэй университет, хүдөө ажахын үйлэдбэриин элдэб асуудалнуудаар түрүү ажахынуудта эмхидхэгдэдэг семинарнууд—эдэ бүгэдэ хүтэлбэрилэгшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй талаһаа экономическа ба политическэ хүтэлбэриие һайжаруулха гэһэн үг зорилготой.

Һаяар партиин райком ээлжээтэ научно-практическа конференци үнгэргэхэнь. «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ гол зүйл болодог социалис мүрысөөе саашадань нарижуулха тухай» гэһэн асуудал тэрэ конференци дээрэ зүбшэгдэхэ байна. Ойлгууламжын хүдэлмэриин дэлисэ, мүрысөөнэй дүнгүүдые олондо мэдээсэхэ, социалис мүрысөөнэй ябасые хинаха, түрүүшүүлые моральна ба материальна талаарнь урмашуулха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ тухай хөөрэлдөөн эндэ болохоор хараалагдана.

КПСС-эй райкомой бюро, аймагай Соведэй гүйсэдком 1973 оной сентябрьда «Үбэлэй үе сагта (1973 оной октябрь—1974 оной апрель хүрэтэр) һү һаалиин фермэнүүдэй малшадай хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүримүүдые баталһан байна. Эдэ дүримүүдтэ үндэһэлэн, малшадай социалис уялганууд баталагдаа.

Мал шахалгын гүүртэнүүдые даагшад Д. Т. Мисайлов, А. Е. Степанов сүүдхэдээ малайнгаа толгой бүриин шэгнүүрые 1000—1250 граммаар нэмээжэ шадана. Жэшээнь, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой мал харууһалагша Д. Т. Мисайлов тус бүридөө 380 килограмм шэгнүүртэй залуу мал гүрэндэ тушаагаа. Тиихэдээ центнер мяханай өөрынь үнэ сэн түсэбэй ёһоор 121 түхэриг байха ёһотой аад, 75 түхэриг 20 мүнгэтэ болоо.

Гэхэтэй хамта малшадай дунда социалис мүрысөөе муугаар эмхидхэдэг ажахынууд бии. Онохойн, Эрхирэгэй совхозууд энэ тоодо оролсоно.

Эдэ ажахынуудай партийна организацинууд юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын тула социалис мүрысөөе үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ уялгатай.

Ю. САХАРОВСКИЙ,
КПСС-эй Загарайн райкомой секретарь.

ОДОН ҺҮЛДЭТЭ ХОТОДО УГТАМЖЫН ҺАЙНДЭР БОЛОБО

„Союз-13" онгосын экипажтай уулзалга

1973 ондо дэлхэй шадархи замбуулинда «Космос» гэдэг хэдэн олон хэмэл одод, «Молния» гэжэ хэлхеэ холбооной, «Метеор» гэжэ метеорологическа хэмэл одод, аяар холын түби тээшэ ниидэжэ ябаһан «Марс» гэдэг автомат станцинууд дэгдээгдэжэ, «Интеркосмос» гэһэн хэмэл одод ниидхүүлэгдэжэ, дэлхэйе баясуулаа. «Союз-12» онгосын экипаж замбуулинда амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө бэлэй. «Союз-13» онгосын найман хоногой аяншалга дүүрэбэ. Жолоодогдон ниидэдэг, тоти мэргэн оньһонуудтай телескопуудаар зэбсэглэгдэһэн «Союз-13» бусажа ерээ.

Москва шадархи аэродром. Пётр Климук. Валентин Лебедев гэгшэдые угтахын тула, Космонавтнуудые бэлдэдэг центрэй хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, конструкторнууд, мэргэжэлтэд, СССР-эй летчигууд-космонавтнар, эдэ геройнуудай түрэлхид болон ханинар декабриин 27-до эндэ суглараа. Замбуулинда космонавтнуудай юу хэһэн тухай, космонавтикада тэдэнэй оруулһан хубита тухай хөөрэлдөөнэй болоһониинь элитэ.

Космонавтнуудые бэлдэхэ хүдэлмэри хүтэлбэрилдэг авиациин генерал-майор, СССР-эй летчик-космонавт В. А. Шаталов «Союз-13» онгосын экипажай замбуулинда эрхилһэн хүдэлмэриие үндэрөөр сэгнэбэ.

— «Союз-13» онгосын экипаж тодо һонороор, нягта эмхидэлтэйгээр хүдэлмэрилөө. Ниидэлгын программа дүүргэгдэһэн, замбуулинай техникэ хүгжөөхэ, шэнжэлгэ хэхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа горитойгоор оруулаа, — гэжэ мэдүүлбэ.

Петр Климук, Валентин Лебедев замбуулин соогуур дүүлижэ ябаха үедөө онгосын түхеэрэлгэнүүдые наринаар шалгаһан, туршажа үзэһэн байна. «Союз-12» онгосые жолоодон ниидээшэ Василий Лазаревай, Олег Макаровай эхилһэн хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдээ. Энэнь ойлгосотой. Онгосонуудай оньһон аппарадууд ниидэлгэ бүхэндэ улам нарижуулагдана бшуу. Тэрэшэлэн замбуулинай онгосые гараараа, автомадай туһаламжаар залан жолоодохо хүдэлмэри мүнөө бүри тодо, мэргэн болгогдоһон байна. Ниидэлгын үедэ иимэ онгосонуудые өөрөө, залан жолоодохо гээшэ замбуулиндахи ниидэлгэдэ угаа ехэ удха шанартай байдагынь элитэ.

«Союз-13» онгосын экипажай асарһан мэдээнүүд эрдэмтэдэй мэдэлдэ орожо, замбуулиниие шэнжэлгын ба техникын элдэб һалбаринуудтахи мэдэсые улам баяжуулхань дамжаггүй.

...Үбэлэй огторгойдо нэгэ юумэн ялалзан харагдаад, хэдэхэн минутын үнгэрэмсөөр, булад онгосо Газарта бууба. Уданшьегүй самолёдой гэшхүүр дээрэ космонавтнар Пётр Климук, Валентин Лебедев гаража ерээ. Сугларагшад халуун альга ташалгаар угтаба.

Космонавтнар жэгдэ гоёор алхалан, Гүрэнэй комиссиин түлөөлэгшэд тээшэ ошоо. Экипажай командир Петр Климук ниидэлгын программа дүүргэһэн тухайдаа элидхэбэ.

Замбуулинай баатарнуудые түрэлхидынь, космонавтнууд болон ханинарынь баяртайгаар тэбэрин угтаад, баглаа сэсэгүүдые барюулба.

Тиигэһэнэй удаа Петр Климук, Валентин Лебедев космонавтнуудаар, ханинар болон түрэлхидөөрөө хүреэлэгдэн, эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, инженернүүдэй, хүдэлмэришэдэй сугларaад хүлеэжэ байһан соёлой ордон тээшэ дабшаа.

Космонавтнуудые бэлдэдэг Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ центрэй хүтэлбэрилэгшэ, авиациин генерал-майор, СССР-эй лётчик-космонавт Г. Т. Береговой митинг нээбэ.

Замбуулиниие шэнжэлэгшэ шэнэ баатарнуудые СССР-эй летчик-космонавт П. Р. Попович, Одон һүлдэтэ хотын партийна, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, пионернүүд хани халуунаар амаршалаа.

Петр Климугай, Валентин Лебедевэй хөөрөөн ехэ анхаралтайгаар шагнагдаба. Замбуулинай шэнэ онгосын эрхим шанар тухай, замбуулинда эдэбхи зоригжолтойгоор ажаллаһан тухайдаа хөөрэбэ. Эхэ оронойнгоо ямаршье даалгабари дүүргэхээр бэлэн байнабди гэжэ мэдүүлнэ.

Митингдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаба.

Н. ЖЕЛЕЗНОВ,
А. РОМАНОВ.
ТАСС-ай тусхай корр.
Одон һүлдэтэ хото.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

ҮБГЭЖӨӨЛНҮҮДЭЙ ХУБИТА

Доржо Баранзаевич Баранзаев, Даша Шагдарович Бальжиров, Банзарагша Батуевич Жамбалов гэгшэд бүхы наһаараа түрэл совхоздоо хүдэлжэ, нютагайнгаа хүн зоной дунда хүндэтэй болоһон юм. Эдэ нүхэд үндэр наһа наһалжа, һаяшаг пенсидэ гараһан байна. Тэд амаралтада гараабди, амарха ёһотойбди гээд миин һуугаагүй, шадал соогоо совхоздоо туһалха гэжэ шиидэһэн байгаа. Ажалша бэрхэ хүнүүдэй ёһо заншал иимэ ха юм даа.

Д. Б. Баранзаев Тээгдэ тосхоной хүүгэдэй саад-яслида кочегараар хүдэлдэг юм. Сүлөөтэй сагтаа совхозой пилорамада ажаллажа, барилгын модо бэлэдхэхэ хэрэгтэ аргагүй ехэ туһа хүргэдэг байна.

Б. Б. Жамбалов һальха гэжэ газарта совхозой зуугаад хуса харууһална. Тэрэ үбэлжэлгэдэ эртээнһээ эхилжэ, һайнаар бэлдээ, энэ харюусалгатай хаһые эмхитэйгээр, үхэл гарзагүйгөөр үнгэргэхын тула ехэ оролдолго гаргана. Энэмнай мал ажалда нилээд дүршэһэн хүн.

Нүхэр Бальжиров Д. Ш. совхоздоо луговодоор хүдэлдэг. Тиигэжэ ногооной ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулалсана. Энэ нүхэр жэл бүри тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг заншалтай болонхой.

Пенсионернүүд ехэ магтаалтай хүдэлжэ, түрэл совхозойнгоо һалбаран хүгжэлгэдэ бага бэшэ хубитаяа оруулалсана.

Ц-Х. ГОМБО-ДОРЖИЕВА.

Телефон Телеграф Радио

ХИЛЫН СААНАҺАА

ВАШИНГТОН

Сагаан байшанда хөөрэлдөөн болобо

ТАСС

СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин США-гай президент Р. Никсонтэй Сагаан байшанда уулзажа, хөөрэлдэбэ. США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха талаар президентын туһалагша Г. Киссинджер хөөрэлдөөндэ хабаадаа. Совет-американ харилсаанай асуудалнууд, мүн уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

ПРАГА

Улам ургана

ТАСС

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума совет-чехословак хани барисаанай холбоон улам үргэдэнэ.

Мүнөө үедэ 1 миллион 425 мянган хүниие нэгэдүүлдэг СЧСД-гэй 20.000 эхин эмхи республика доторнь бии. Тэдэнь Советскэ Союзай түүхэ тухай, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ байгаа манай ороной арадуудай ажал хэрэгүүд тухай хөөрэһэн выставкэнүүдые, кинофестивальнуудые эмхидхэдэг, лекцинүүдые уншадаг, семинарнуудые үнгэргэдэг юм.

ГАВАНА

Куба жэлэй дүнгүүдые согсолно

ТАСС

Кубын ажалшад үнгэржэ байгаа жэлэй дүнгүүдые согсолно. Заводуудай, бүхэли һалбаринуудай үйлэдбэриингөө түсэбүүдые дүүргэһэн тухайнь газетэнүүд мэдээсэнэ. Саахарай тростник хуряагшад, текстильнэ промышленностиин предприятинууд, загаһа баридаг флодой коллективүүд ажалайнгаа амжалтанууд тухайда элидхэнэ. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэхэдэ, Кубын горнорудна предприятинууд продукци үйлэдбэрилгээ 27 процентээр дээшэлүүлһэн байна. Пинос олтирогой ажалшад цитрусэй үндэр баян ургаса хуряагаа. Эндэ 13 мянга гаран тонно ургаса хуряагдаһан байна. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхиһээ хоёр шахуу дахин ехэ болоно. Барилгын материалнуудые гаргадаг промышленна предприятинууд үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаа. Орьенте провинцидахи гэр барилгын комбинадай хүдэлмэриин жэшээһээ эдэнэй амжалтануудые ойлгожо болоно.

БЕЙРУТ

АРЕ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министртэй хөөрэлдөөн

ТАСС

Гол зорилгоёо туйлахын — булимтаран эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудые сулөөлхын ба Палестинын араб арадай үндэһэн эрхэнүүдые хангахын тула эгээл мүнөө үедэ араб арадууд нягта нэгэдэлтэй байха ёһотой гэжэ Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Исмаил Фахми, Ливанай «Аль-Анвар» газетын корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлбэ. Октябриин 6-һаа хойшо Дүтын Зүүн зүгэй түүхэ шэнэ шатада ороо гээд министр хэлэһэн байна. Женевэдэ зарлагдааша эбэй конференци октябрь һарада болоһон дайнай хойшолонгуудые зайсуулха хэрэгэй түрүүшын үрэ дүн мүн. Советскэ Союз, Холбоото Штадууд конференцидэ хабаадан, Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал һэргээхын тула хамтын хүсэлэл оролдолго гаргана гэжэ И. Фахми тэмдэглээ.

Сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгааха асуудал шиидхэдэг хүдэлмэришэ бүлэгэй ажал ябуулгын үрэ дүнгүүдһээ конференциин хүдэлмэриин саашанхи амжалта дулдыдаха байна гэжэ Египедэй гадаадын хэрэгүүдэй министр мэдүүлбэ.

НЬЮ-ЙОРК

АРЕ-гэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ

ТАСС

Египедэй, Израилиин сэрэгүүдэй байһан газарнуудта буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээгээ Израиль эбдэжэ үргэлжэлһөөр гээд Египет мэдүүлнэ.

Египедэй Араб Республикаһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Абдель Магидай мэдээсэһэнэй ёһоор, декабриин 16-һаа 19 болотор Израилиин сэрэгүүд Суэцкэ каналай баруун, зүүн бэедэхи Египедэй бэхилэлгэнүүдые хэдэн удаа буудаһан байна. Каналай баруун бэе руу Израилиин сэрэгүүд татагдана. Израилиин сэрэгэй самолёдууд Египедэй агаарай дайда руу нэбтэрэн ороно.

ХОЙТО ИРЛАНДИ. Белфаст болон Ольстерой бусадшье городуудай католическа ройонуудта түгшүүрилтэ байдал үргэлжэлһөөр. Сэрэгшэд ба полициин патрульнууд саг үргэлжэ бэдэрэлгэ, нэгжүүл хэжэ, олон үйлсэнүүдтэ адаалхай шабын түмэрөөр хаалтануудые татажа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Белфастын үйлсэдэ.
ТАСС-ай фотохронико.

ТУНИС

Ехэ амжалтатай

ТАСС

Совет элитэ мэдээжэ хүгжэмшэд пианист Евгений Малинин, скрипач Эдуард Грач гэгшэдэй концертые Тунисай хүгжэмдэ дуратайшуул халуунаар угтаба. СССР-эй ба Тунисай хоорондын соёлой харилсаан тухай хэлсээнэй үндэһөөр эдэнэр эндэ ерээ.

Тунисай ниислэлэй муниципальна театр соо түгэсхэлэй концертын табигдахада, эндэхид халуунаар угтаба. Брамсын, Паганиниин, Равелиин, Прокофьевой, Шопенэй зохёолнуудые совет хүгжэмшэд гүйсэдхөө.

ТАНАНАРИВЕ

Жэлэй урагшатай дүнгүүд

ТАСС

1973 он Мадагаскарай арадта социально-экономическа ехэ хубилалтануудай жэл болоһон байна. Энэ жэлдэ генерал Габриэль Рамананцуа түрүүтэй сэрэгэй правительство экономическа талаараа бэеэ дааһан байдалтай болохо, ажабайдалай бүхы һалбаринуудта гүрэнэйнгөө хараа шэглэл бэхижүүлхэ политика бэелүүлһэн байна. Гүрэнэй түрүүшын бүлгэмүүд, банкнууд эмхидхэгдээ. Мадагаскар өөрынгөө газар дээрэхи гадаадын сэрэгэй баазануудые усадхаа, социалис оронуудтай, нэн түрүүн СССР-тэй хани ёһоной харилсаа тогтоогоо.

ХАНОЙ

Болзорһоо урид

ТАСС

Промышленна ба ажаһуудалай 17 барилга, тэдэнэй тоодо ноохон бүд нэхэдэг фабрикын, байшан гэрнүүдэй, хамтын байрануудай барилга декабрь һарын эхиндэ Хайфондо дүүрэбэ. Хотын барилгашад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 21 үдэрөөр урид дүүргээ.

ЖЕНЕВЭ

Хүдэлмэришэ бүлэгэй заседани

ТАСС

Сэрэгэй асуудалнуудые зүбшэлхэ хүдэлмэришэ бүлэгэй заседани эндэ Нацинуудай ордон соо болобо. Удаадахи уулзалгануудай үеэр зүбшэлэгдэхэ — сэрэгүүдые хоёр тээшэнь һалгааха гол ёһонууд эндэ хэлсэгдэһэн байгаа гэжэ заседаниин һүүлээр тунхаглагдаһан тусхай коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

ВАШИНГТОН

США Израильда туһална

ТАСС

Израильда «онсо яаралтай» сэрэгэй туһаламжа үзүүлхын тула 2,2 миллиард доллар һомолхо тухай хуулиин проектдэ США-гай президент Р. Никсон гар табиба.

Һаяхан Дүтын Зүүн зүгтэ болоһон дайнай дүүрэжэ байха үеэр энэ хуулиин проектые США-гай правительство конгресстэ эльгээһэн байна. Хэдэн хүнүүдэй, тэдэнэй тоодо сенадтахи гадаадын хэрэгүүдые эрхилдэг комиссиин түрүүлэгшэ У. Фулбрайдай буруушаагаашье һаань, правительствын эрилтэнүүдые конгресс хангаа.

ПАРИЖ

Симон Санчес Монтеро баригдажа хаагдаба

ТАСС

Мадридһаа ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, демократическа элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшадай нэгэн Симон Санчес Монтероe Испаниин полици барижа хааба. Урда тээнь тэрэ 11 жэлэй турша соо Испаниин шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан хаагдаад, 1970 ондо сүлөөлэгдөө һэн.

Энэ баримта Испаниин хархис захиргаанай хашалта харшалалта, хардалга мүрдэлгэнүүдые хэжэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ. Мүнөө Испанида нэгэшье демократ, фашизмда эсэргүүсэн тэмсэгшэ аюулда оронгүй байжа шадахагүй гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

БУЭНОС-АЙРЕС

Уругвайн арад зоригоо мохохогүй

ТАСС

Орон доторoo хоригдоһон Уругвайн Коммунис парти мэдүүлгэ тарааба. «Бордаберриин диктатура, тэрэнэй сэрэгэй захиргаанда хабаадагшад орон доторoo фашис түхэлэй гурим тогтоохын тула үшөө нэгэ алхам хэбэ» гээд энэ мэдүүлгэ доторнь тэмдэглэгдэнэ. Правительство парламентые тараагаа, демократическа эрхэ сүлөө усадхаа, профсоюзай ба политическэ ажал ябуулагшадые шорон түрмэнүүдтэ хаагаа, Коммунис социалис партинуудые, мү[...] түрүү үзэлтэй бусад эмх[...] нүүдые хорёо. Эдэ хэмж[...] нүүд оронoй үмэнэ оршоһ[...] зорилгонуудай нэгыень гуримшуулан шиидх[...] шадахагүй диктатурын [...] литическэ хүсэ шада[...] байһыень элирхэйлэн [...] шэлнэ гээд эндэ хэлэгдэ[...]

БРАЗИЛИ

Помещигүүдһээ хуряагдан абтаба

ТАСС

Оронoй баруун захадахи Рондони нютагта аграрна реформо хэхэ Бразилиин институт 4,5 миллион үлүүтэй гектар газарые помещигүүдһээ хуряан абаһан байна. Латифундистнуудта хабаатай энэ газар тарялашадай 4 мянган бүлэдэ хубаагдан үгтөө.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

АВИАТОРНУУД АМЖАЛТАТАЙ

Улаан-Үдын авиапредприятиин коллектив табан жэлэй шиидхэхы жэлые амжалтатайгаар түгэсхэжэ байна.

Декабриин 15-най дүнгөөр арадай ажахыда авиаци хэрэглэхэ, нэмэлтэ олзо оруулха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Коллектив мүнөө дээрээ 190 мянган түхэриг олзо даабариһаа гадуур оруулаад байна.

Улаан-Үдын авиаторнууд почто зөөхэ жэлэйнгээ даабари II һара соо дүүргэһэн юм. Тиигэжэ жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 30 тонно почто зөөгдэбэ.

Социалис мүрысөөндэ вертолётчигуудай коллектив түрүүлһэн зандаа. Энэ коллективые коммунист Анатолий Алексеевич Мартышинударидана. Тус коллектив предприяти соогоо бултанһаа түрүүлэн жэлэйнгээ даабари бэелүүлээд, мүнөө 1974 оной түсэбөөр ажаллажа байна.

И. ХРАПУНОВ.

[...]үүд Дүтын Зүүн зүгтэхи [...]лалдаануудые зүбөөр гу[...]мшуулха хэрэгтэ һаад [...]аруулһан зангаараа. Им[...]риалис ба хархис хүсэ[...]үүд тулгууригүй боложо [...]алһанаа мэдэхэдээ, фа[...]змын хорото зэбсэг хэ[...]рглэдэг байһыень Чилидэ [...] үйлэ хэрэгүүд эли то[...]ор харуулаа. Колониа[...]зм ба шэнэ түхэлэй коло[...]ализм Африкын хэдэ хэ[...]н оронуудта, дэлхэйн бу[...]д хубида зоргоороо аашал[...]мнай болоно гэжэ дэлхэйн социализм соносхоһон байна. КПСС-эй XXIV съездын тодорхойлон баталһан эб найрамдалай программа уласхоорондын байдал һайжаруулха үрэ ехэтэй нүхэсэл болоод, тэрэнэй таарууу нүлөөн дэлхэйн бүхы нютагуудта үзэгдэжэ байна.

Эб найрамдалай ба социализмын хүсэнүүд дайнай хүсэнүүдһээ булюу байһанаа гансашье үгөөрөө бэшэ, мүн бодото хэрэгээрээ элир хэйлэн харуулна. Америкын эзэрхэг түримхэйшүүл Вьетнамда сэрэгэй ба политическэ талаараа тон ехээр урагшагүйдөө. Дүтын Зүүн зүгтэхи дайнай гал дүлэн үшөө дахин һүнөөгдэбэ. Мүн Советскэ Союзай амгалан ёһоной, залан сэхэ политика эндэ онсо шухала үүргэ дүүргээ гээд дэлхэйн олонниитэ тэмдэглэнэ. Европые ёһотойл амгалан тайбан нютаг болгохо зорилготой бодото тодорхой алхамууд хэгдэнэ. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөн хүдэлмэриингөө хоёрдохи шатада оронхой. СССР США хоёрой хоорондохи харилсаан улам заһаржа байна. СССР-эй ба капиталис томо гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаан хүгжэнэ, бүри үргэн болоно.

«Хүйтэн дай» зайсуулан, шахардуу байдал һулаарулха, дайнай зүрилдөөнүүдһээ гаража, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, амгалан ёһоной харилсаа холбоо хангаха эрьелтэ мүнөөнэй уласхоорондын харилсаануудай хүгжэлтэдэхи гол шэглэл болоно гээд бүрин этигэнэбди» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй бүхэдэлхэйн конгресс дээрэ хэлээ һэн.

Яахадаа иимэ эрьелтэ хэгдэхэ аргатай болооб? Дэлхэй дээрэхи хүсэнүүдэй тэнсүүриин ниитэ дээрэ хубилһан ушар эндэ гол нүхэсэлынь болоно гэжэ лаб ойлгонобди. «Хүйтэн дайнай», буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгын тала баригшадта, сэрэгэй элдэб эсын уршагта ябуулгануудта дуратайшуулда таарууугүйгөөр, эб найрамдалай, дэбжэлтын хүсэнүүдтэ туһатайгаар» тиимэ хубилалта боложо байна.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдал бэхижүүлхын, уласхоорондын харилсаануудта энэ хэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудые батадхахын тула мүнөө сагай таарамжатай арга боломжонуудые хүсэд бүрин хэрэглэхэ гэшэ түрүүшын ээлжээнэй зорилгомнай болоно гэжэ социализм, дэлхэйн хүдэлмэришэн анги, тэрэнэй коммунис манлай, мүнөөнэй эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүд тоолоно.

Хүн түрэлтэн түүхын талаар ехэ дүршэлтэй болонхой. Дэлхэйн нэгэдэхи ба хоёрдохи дайнуудай уршагта хойшолонгуудай мартагдаагүй байһан ушар, мүн ядерна зэбсэг хэрэглээ һаа, ямар аймшагтай аюулай тохёолдохо байһые ойлгодог ушар түүхэдэ үзэгдөөгүй ехэ гэмтэл һандаралай тохёолдохогүйн тула эдэбхитэй ябуулгануудые хэхыень дэлхэйн хүн зониие уряална.

Арадууд шэнэ, бүри гүн зэгы мэдэрэлтэйгээр һанагаа нэгэдэн, эб найрамдалай түлөө тэмсэнэ. Тиихэтээ хамта ядерна үе сагта эб найрамдалай хуби заяанай түлөө бүгэдөөрэн харюусалгатай байһанаа бүри ехээр мэдэрнэ.

Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада һаяхан боложо дүүрэһэн бүхэдэлхэйн конгрессэй дүн эндэ хэлэгдэһэнэй илангаяа эли тодо гэршэ болоно. Тэрэниие арадуудай Генеральна ассамблей гэжэ хилын саанахи түрүү үзэлтэ хэблэл тоолоно. Эб найрамдалай түлөө арадуудай тэмсэлэй түүхэдэ олон уулзалганууд эмхидхэгдэдэг байгаа, гэбэшье 1973 ондо Москвада болоһон конгресс шэнги уласхоорондын иимэ ехэ хуралдаан урда тээнь хэзээшье болоогүй юм. 143 оронһоо ерэһэн политическэ ондо ондоо үзэл бодолтой, элдэб шажан мүргэлтэй 3200 шахуу делегадууд тэрээндэ хабаадаа. 1100 гаран национальна, 120 уласхоорондын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд сугларaа. Эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй социальна түшэг тулгууриин улам үргэн боложо байһые эдэ тоонууд гэршэлнэ.

Энэ асари ехэ армиин түрүүшын зэргэнүүдтэ агуу совет арад жагсанхай. Манай социалис Эсэгэ ороной хүсэн түгэлдэр байха тудам бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хэрэг бата найдамтай байха гэжэ совет хүн бүхэн ойлгоно. Ленинскэ сэсэн мэргэн партиин хүтэлбэреэр 250 миллион хүнтэй совет арад коммунизм амжалтатайгаар байгуулха ябуулгада баатарлиг хүсэеэ бүрин зорюулжа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ шиидхэхы туһа хүргэнэ.

Тиимэһээ бүхы дэлхэй [...]рэ бата бэхи эб найрам[...] хангахын түлөө эгээн [...] эдэбхитэйгээр, эгээн лэ[...]үд сэхээр тэмсэхэ шанга[...]лтэ арадуудай үмэнэ [...]биргана. Мүнөө социа[...]змын, эб найрамдалай, [...]мократиин, арадуудай эр[...] сүлөөгэй ба бэеэ даанхай [...]йдалай түгэлдэр хүсэнүүд [...] тэмсэлэй найдамтай [...]шэг тулгууринь болоно.

Империализм мүнөө са[...] уласхоорондын харил[...]нуудта гол үүргэ дүүргэ[...]э болёо. Дэлхэйн хүдэл[...]ришэн ангиин гол туйлал[...] — дэлхэйн социализм — [...]най хүсэнүүдэй замыс [...]аха түгэлдэр халхабша [...]оно. Обществын ажабай[...]һаа дайн байлдаа зай[...]улха гэшэ түүхэтэ үүргэ-

Виталий КОРИОНОВ.

ТОЛИ

ШЭНЭ ЗОХЁОЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭБЭ

Залуу поэт Мэлс Самбуевэй зохёолнууд уншагшадай дунда мэдээжэ боложо эхилээ. Тэрэнэй бэшэhэн «Тайгын саhан», «Таймыр», «Санага» гэhэн номуудынь Буряадай номой хэблэлээр гараа hэн. Тиихэдэ «Доржо таабай» гэжэ номынь Москвада хэблэгдэн гараа.

Һаяхан Мэлс Самбуев шэнэ поэмэ бэшэжэ дүүргэбэ. Тэрэнь «Мамайн добо дээрэhээ» гэжэ нэрэтэй.

Алдар Солын орденуудай дүүрэн кавалер, Санагын баатар хүбүүн Бато Дамчеевэй нюурhаа энэ зохёол бэшэгдээ. Волгоград шадарай Мамаев курган дээрэ табигдаhан хүшөө тухай уншагшад hайн мэдэнэ ёhотой. Сталинградай шанга тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаhан сэрэгшэдтэ энэ хүшөө зорюулагданхай. Мамаев курган өөдэ гаража ябахадаа, поэмын гол герой Бато Дамчеев дайн, амгалан байдал тухай бодолгото болоно.

Энэ зохёолые зүбшэн хэлсэлгэдэ уран зохёолшод, эрдэмтэд, журналистнууд хабаадаа. Поэмын hайн тала, дутуу дунданууд тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд Ц-А. Дугарнимаев, Г. Туденов, уран зохёолшод Ц-Д. Дондокова, Д. Жалсараев, Н. Дамдинов, Б. Мунгонов, Ч-Р Намжилов гэгшэд дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн байна.

МАНАЙ КОРР.

Алексей БАДАЕВ

ШОГ ЁГТО МҮРНҮҮД

***

«Урдамни байhан далай
уунхай намда үбдэгсөө»
гэн,
hоргуу хүйхэр элүүртээ
hорхогонон дээрэлхэбэ.
Уймар янзаяа харуулан,
Уhанда алхалан
ороходонь,
үнэхөөрөө тэрэнь өодэгүй
үбдэгсөө шалбааг
байшаба.

***

Худалша нэгэ нютагаи
хүн
худалаар халта
хэлээгүйдөө,
урид дадаhаараа зугаахин
улад зонние
мэхэлээгүйдөө
hанаа үнөөндэ абтажа,
hажаха унтахаяа болидог
hэн,
үнгэ зүhөө хубилжа,
үбшэн тулюур болодог
hэн.
Булган малгай магазинда
булай олоор асараа гэжэ,
хээрэ уулзаhан хүршэдөө
хэлэhэнээ ори
мартажархёод,
гэртээ ерэхэдэнь
гэргэниинь
гэгэжэ гэмэржэ байба ха:
«Намжар hайхан
малгайнууд
наймаанда гараа гэлсэнэ.
Абаа хүршэмнай
hамгандаа,
алим бэ, асараа гүш?»
Тиигэжэ
өөдэнь шэдэhэн
шулууниинь
өөрынь толгойдо тудаба.

***

Дүтыень хаража
дүрбэ хоноhон хүн
«угаа ехээр тулибашье
hаа,
сагаа дэмы гээгээгүйб,
олохон юумэ ойлгожо,
олзотойхон ерээб» гэжэ
холуур тойроош hаа,
хоноогүйдөө hайрхаба.

***

«Хэбтэhэн амитаншье
одоо
яhа зуудаг болоо» гэжэ
ярьба нэгэтэ нүхэрни.
«Хэлэгшым жэшээ, хара
даа—
айлай садхалан нохой
амандаа ходо яhатайхан
амаржа тээ тэрэ хэбтэнэ.
Үглөөнhөө хүл дээрэхэнээ
үргэлжэ харайжа
ябабашье,
тугаарай ээзгүй
нохоймнай
туража хээлиеэ
алданхайл».

***

Хөлын харгыда нэгэтэ
хоёр аяншад уулзаба ха.
Данхагар ехэ үргэбшээ
даажа ядаhан нэгэниинь
дуугайханаар уухилан,
духынгаа хүлhэ аршаба.
«Һэнэгтэй ябаха
хүлнүүдээ
тэнэг толгой зобоодог»
гэн,
бага үргэбшэтэй
нүгөөдэнь
бардам янзатай саашалба.
Хэрэгээ hайнаар
бүтээгээд,
гэдэргээ бусаха харгыдаа
хүлэрhэн аяанша
хямдахан
хүхигшээ ахин
гарахадаа,
түлиhан тэрэнэй шарайда
тугаарайнь бодол уншаба:
«Һэнэгтэй ябаха
хүлнүүдээ
тэнэг толгойм
зобообо».

***

Уhанhаа айдаг нүхэрэй
уhанай эрьедэ hууходань,
шунгажа ябаhан
нүгөөдэнь
шуран бэрхээ hайрхаба.
«Һайрха hайрхаhаар
нэгэн
hахалаа шоройдоо»
гэдэгтэл
хүйтэн урасхалтай
сөөрэмдэ
хүлэйнь шүрбэhэн
таталдаад,
шэнээ шадалаа барахадаа,
шэнгэжэ доошоо захалба.
Тамаржа үзөөгүй
нүхэрнай
тамардаггүйгөө мартажа,
хосоржо байhан хүбүүнэй
хойноhоо гэнтэ hүрэхэдөө,
алдуу хэhэнээ ойлгожо,
мэгдүү шангаар
hүүхирбэ.
Тамардаггүйнь тиигэжэ
тамардагаа абарба.

***

Гайхама олон hархяагууд
hайхан муугаа
элирүүлхэеэ
буртаг шэрэнгиин
талмайда
булайгаар шууялдаба
гэхэ.
Ягаа улаахан малгайтай
угаа сэбэрхэн hархяагынь
хорложо хүниие шадангүй
хосоржо үмхирэн hалаба.
Харин хорогүй
hархяагынь
хубсаhаар ядаруушагшье
hаа,
hайндэрэй стол дээрэхэнэ
hархайхадажа hүүлдэнь
hууба.

***

Зүб буруу хоёр
зүрилдэдэг хэтэдээ.
Зүлгэ ногоон дээрэ
зүрилдөөгөө шиидхэхэ
гэбэ.
Нэгэндээ нэтэрhэн
Буруунь
нэгэтэшье эшэхэ юм аал?!
Хоримол арга хэрэглэн,
хороёо гаргажа эхилбэ.
Тэсэжэ ядаhан Зүбынь
тэмсэхэ дүримэй ёhоор
дала дээрэнь бурууе
даража унаад динлэбэ.

***

Магтаал солодо hогтожо,
унтаад абаhан спортсмен
бэеэ hулаар
табижархёод,
хэмээ алдатараа
хүндэрбэ.
Шухала нэгэ мүрысөөндэ
шүүгдэхэеэ мэдэрбэ.
Хэдэхэн үдэртэ
шэгнүүрээ
хороохо, хаяхаяа
шиидээд,
хооhоорш байгаад
туршаба,
хоноодш баннда үзэбэ.
Хүндэтэ спортсмен
тиигэжэ
хуушан хэмдээ оробошье,
тэнхээ тамираа алдажа,
адагай нэгэндэ динлдэбэ.
Үрэ гарахагүй юумэндэ
үлүүсэ оролдоод мэгдэбэ.

Хангай хүбшын
Хуша модоной
Баялиг тухай
Баран мэдэхэ.
Аяар дээрэ
Агаарта hанжана
Амтан эдеэтэй
Арзагар борбоосгой.
Һарбайгаад хүрэхы
Һаналгүй,
Абарижа гарахын
Аргагүй дээрэ —
Арзагар борбоосгой
Һамаршанда харагдангүй
Һарьдагта үлэшөөд,
Һанаа амархан
Һагсайна.

П. БУРМАКИНАЙ
фотоэтюд.

МИНИИ БАГА байхада, манай нютагта нэгэ багша ерээ hэн. Шэнэ багшын ерэхэдэ, үхибүүд ехэ hонирходог, бүтүүхэн адагладаг ха юм. Ямархан зантай юм ааб, ямархан хубсаhа үмдэнэб, хэр нарин хүн бэ гэжэ hүүлдэнь тобшолол хэгдэхэ. Хүүгэд гээшэмнай ехэшүүлэй обёороогүй юумые обёордог шуу, тэдэнэй нюдэнhөө юуншье нюугдахагүй.

Бидэшье шэнэ багшаяа ажаглаа hэн бээ эбди. Хубсаhаяа сэбэрээр үмдэдэг, үндэс-үндэс гэhэн гэшхэдэлтэй гэжэ хөөрэлдэхэбди. Уриханаар миhэлзэдэг гэжэ харагдаа. Шэнэ багшаяа яhала нааршаагаа бэлэйбди. Теэд ород зоной хэлэдэгэй ёhоор, хадуушха мёдые халбага дабирхай гутаадаг шуу.

Нэгэтэ... Багшамнай хэшээлэй эхилхын урда тээ ингэжэ хэлэбэ:

— Үхибүүд! Үглөөдэр ойдо ошохобди. Экскурсида...

Һургуулиин эхилhээр гурбан долоон хоног үнгэрhэн байгаа. Намарай сэлмэг үдэр, набшаhанай шарлаhан үедэ ой соогуур ябахада, ямар гоё агша hэм. Үшөө тиихэдэ бүхы классаараа, багшатаяа хамта!

Һүниндөө зүүдэлжэ шахуу хонобобди. Үглөөгүүр бодоходомнай, тэнгэри бүрхэгшэг болоhон, гуран-шээрэн hабиржа байба.

Хамаагүй, ойдо ошохобди! Иимэ жэжэ бороо hаалта хэхэгүй! Ингэжэ этигэhэн бидэ альганай зэргэхэн хурhахан хүнэhөө, hүтэй сайгаа шэлдэ юулэжэ, туулмаг соо хээд, hургуули тээшээ гэшхэлбэбди. Үглөөгүүр hургуулиингаа газаа суглархат гэжэ багша хэлэhэн байгаа бшуу.

Багшамнай ерэхэ юм бэшэ. Бидэ бэе бэеэ дандаа салдажа, гүйлдэжэ, шууялданабди. Нүгөө классаймнайшье үхибүүд суглараа. Багшаньшье ерээ. Тэдэмнай ойдо ошохогүй, hураха ёhотой байгаа. Ойдо ошохо тухайдаа бидэ тэдээндэ hайрхаhан байгаа зон аабзабди даа.

— Эй даа! Таанарай хүхылдэжэ, классаа hуухада, бидэ үдын хүүргэ үнгэрөөд лэ, шугы соогуур урагшалаад, Хүлэй ойгоор зайгаад ерэхэбди,— гэжэ заримашуулнай нүгөө классайнгаа hурагшадай хоро малтаха юм. Тиигэhээр байтар, манай багша ерэбэ гээшэ.

БАГШЫН ҮГЭ

— Сайн!

— Сайн, үхибүүд! Класстаа орогты,— гэбэл даа. Обёорон гэhэймнай, сүүмхэтэй номуудаа баринхай. Бидэ нюур нюураа харалсад гээд, аниргүйгөөр класстаа оробобди.

— Түрүүшымнай урок — арифметикэ. Ном дэбтэрээ түргөөр бэлдэгты,— гэжэ hуурида hуумсаарнай, багша захирба.

— Ойдо ошохобди гээ hэмнайт!— гэжэ нэгэмнай ама хахалба.

— Бидэ ном юумэеэшье асараагүйлди.

— Үглөөгүүр урок болохогүй гээ hэмнайт.

— Бү шууягты! Намайе бороодо норо гээ гүт? — гэжэ багша шугамаараа стол сохёод, шангаар бадашаба. Бидэшье аниргүй болобобди. Һүүлдэнь бүхэли час соо сээжээр тоо бодоо hэмди. Гурбан хэшээл хээд:

— Гэртээ харигты!— гэжэ багшамнай хэлээ hэн. Нүгөө классаймнай хошонгууша хүбүүд бидэниие наадалжа зобоогоо hааб даа.

— Зай, ойдо хэр гоё байгааб?

— Гуран-шээрэндэ нэбтэ сохюулшоогта?

— Хэр эсэбэ гээшэбибди? Хүл гартнай хүшэшоо гү даа?

Тэдэ нилээн удаан маниие ингэжэ тамалаа hэн даа. Бүхэли жэл соошье экскурсидаа гаража шадаагүй бэлэйбди.

ТЭРЭ УШАРhАА хойшо багшамнай үгэдөө хүрэдэггүйхэн, залхуу хүн гээшэ гэhэн хара hэжэглэл бидэнэй сэдьхэлдэ бии болошоо hэн. Тиигээд ажаглахадамнай, үнэхөөрөөшье, үгэдөө хүрэдэггүй байhан байгаа.

— Һайса бэлдээд ерээрэй, үглөө hурахаб,—гэхэ. Тиигээд hурахагүй.

— Үхибүүд! Худалаар хэлэхэ гээшэ ехэл муухай юм,—гэжэ hургаа hаань:

— Һэ!—гэжэ зосоогоо урмаа таhархаш.—Өөрөө үгэдөө хүрэдэг юм шэнги...

Багша хүн гээшэ худалаар хэлэдэггүй, үнэн сэхэ байха ёhотой гэжэ үхибүүдшье, ехэшүүлшье hанадаг. Теэд даажа байhан тушаалыньшье уялгална гээшэ ааб даа.

— Багшынгаа эдеэлжэ hуухые эгээл түрүүн харан гэхэдээ, ехэ гайхаа hэнби, —гэжэ намтай хамта пединститутда hураhан, мүнөө Яруунын аймагай Этэтын интернат hургуулида хүдэлдэг багша А. А. Маслова хөөрөө бэлэй. Багша хүн эдеэлдэггүй юм гэжэ hанадаг байгаалби!..

Энээгээр бодоходо, багша хүндэ бүхы hайн hайхан шэнжэ шанар хуу байха ёhотой. Юрэдөө, багша, hургагша бүхэн хэлэhэн үгэдөө эзэн байха ёhотой бшуу. Халташье hарюу дуутардаг, хэлэhэндээ хүрэдэггүй hаа, нэрэ хүндэньшье тэды шэнээн байха.

ХЭРБЭЭ МАНАЙ багшын өөртөө бэшэ, харин шабинартаа hанаагаа зобоhон хэбэр үзүүлээ hаань, нэгэ ондоо байха hэн гэжэ hанагшаб. Жэшээнь, ингэжэ хэлэхэ байгаа:

— Үхибүүд! Битнай урдаа мэдэлтэй бэшэ хаямбиб даа. Иигэжэ бороо орошохо гэжэ хэн мэдэбэ. Таанар бишыханууд гээшэт. Бороодо дааpaад, хүйтэ абажа болохот. Бороо соо таниие ойдо абаашаад, үбдэхөөжэрхёо hаам, гэртэхинтнай дуратай байха гү? Гуран шээрэн гээшэтнай жэжэхэнээр hабинаашье hаа, үнэн дээрээ ехэ уhатай, нэбтэ норгожо болодог юм. Хожом наратай үдэр заатагүй ошохобди. Мүнөө номоо үзэе даа...

Иигэжэ мандаа ойлгуулаад, тэнгэриин сэлмэhэн хойно экскурсидаа ошоhон байгаа hаа, бидэ багшынгаа үгэ бүхэндэнь этигэдэг, наhан соогоо хүндэлжэ ябаха бэлэйбди.

Багшын үгэ гээшэ үнэтэй даа. Болгоомжотойхоноор лэ үгэеэ хэлэхээр гэжэ hанагшаб. Илангаяа мүнөө сагта, олондо элдэб hонинние дуулгадаг радио, телевидениин дэлгэрhэн үедэ багша хүнэй үгэ бүришье хүндэ шэгнүүртэй байхаар. Багшын аманhаа хооhон hэбхи үгын алдуурхые мүнөөнэй шабинар обёорбол, аниргүй байхагүй, «үгы болошоторни» харюу хэлэхэеэ ядахагүй.

Үнинэй тэрэ ушарые мартаагүй, ухаандаа хабшуулжа ябаhан хадаа, өөрөө багша боложо, үхибүүдтэй хүдэлхэдөө, юу хээ ойлгожо, багшынгаа алдууhаа hургаал боломоор тобшолол хэhэн хадаа залуу hургагшадта туhатай байха аалам гэжэ бодоод, энээхэн бодомжоёо бэшээ hэм.

Ц. ДОНДОГОЙ.

УРГАМАЛ ТУХАЙ ТААБАРИНУУД

Үндэр басаган
Үбэл даарадаггүй,
Зун халуудадаггүй.
(Хасуури).

Хээр морин хэжэмтэй,
Хэжэм бүрөө сасагтай,
Сасаг бүрөө
монсогтой,
Монсог бүрөө эдеэтэй.
(Хуша модон).

Залуу хүбүүн
зундаа дахатай hуудаг.
(Нарhан)

Үбэл дэгэлээ тайладаг,
Зун дэгэлээ үмдэдэг.
(Хуhан).

Газар доогуур
Гахай нүүгээ.
(Модоной үндэhэн).

Нарин үндэр модон,
Наян hалаа модон,
Жаран улаан монсог,
Зуун сагаан зулзаган.
(Хушын hамар).

Нарин улаан модон
Наян hалаа hабартай,
Сагаан пулаад нэмэржэ,
Ногоон тэрлиг хэдэржэ,
Номин хүхэ шэмэгтэй,
Мянган шүрэ сасагтай.
(Үлир).

Набтар хара басаган
Нарин шамбай бэетэй,
Шара хуба зүүбшэтэй,
Шадалаа бууpahан,
Хадамлаха гэхэдэ
Хатуу шэрүүн.
(Шасаргана).

Хүнэй хүл дээрэ,
Хүхэ ногоон дээрэ
Шорой уhанhаа
Шодон бэень
Эдеэндэ дарагдажа,
Эдиhэндээ диилдэнэ.
(Таримал үлир).

Хамагай түрүүндэ
Сагаан майхан баридаг.
Зунай халуун болоходо,
Ногоон майхан баридаг.
Намарай ольбон
болоходо,
Хара майхан баридаг.
(Мойhон).

Хухин шара басаган
Хубсаhаа тайлаха бүрөө
Уйладаг.
(Һонгино).

Алда ута бэетэй
Алтан шара толгойтой.
(Наран сэсэг).

Гарахань газарhаа,
Галзуурхань тэнгэриhээ.
(Хамхуул).

Сэгсы сагаан хүбүүн
Сэбэр ногоон дэгэлтэй.
Улаан торгон малгайтай,
Ута намарай болоходо,
Анда гурбан туламдаа
Алта мүнгэ хуряадаг.
(Тибhэн).

Нарай басаган
Наян найман
хушалгатай.
(Капуста).

Г. ЛЕНХОБОЕВОЙ
суглуулабариhаа.

НҮХЭД ХАДУУГТЫ!

Хадада халтирхагүй баатар, харбахада тудагдахагүй баатар, дундуураа таhархай баатар.
(Шоргоолзон).

Эбэр майла, ара шэрэнги.
(Халзан тархитай хүн).

Ехэ далайн хажууда, ембэл уулын оройдо хоёр томо буха мүргэлдөө.
(Уhан тээрмэ).

Хүндын хүүеэ, хүтэл найгаа, жонды зураа, зумагал хаяа.
(Талха татаха).

Гарахань—газарhаа, галзуурхань—тэнгэреэр, унахань—уhанда, үлгүүлхэнь—хашаада.
(Хамхуул).

Мяхан дабаан түмэр гэшхүүртэй.
(Эмээлтэй морин).

Үзэг hүрэггүй мүргэлшэн, үдэр hүнигүй мүргэлшэн
(Худаг).

Үбгэн баабайгаа булаhамнай, үглөөдэрнь бодоод байгаа.
(Таряа тариха).

Ангир морин аргамжатай, аргамжынь үзүүр — гэр соо.
(Наран гэртэ ороhон туяа).

Нэхы бамбай нэмнээтэй, модон бамбай тулаатай.
(Арhа утаха).

Хониной толгой булаатай, хуhан шоро хадхаатай.
(Тибhэн).

Далтигар сагаан азарга далан табан тохомтой.
(Хуhан).

Нимгэн хадые нэбтэ харанам.
(Сонхын шэл).

Нагсахай найман хүлтэй
(Шаргын гасуу).

Газар доро түс-түс гээ, ганса модон ёдог-ёдог гээ,
(Айраг бэлэхэ).

Хойморто хотоймо баян, дунда дугар баян, үүдэндэ үбэрэг сүбэрэг.
(Бурхан, гал, шорой).

Боро морин бурд гээ, бурхан тэнгэри няц гээ.
(Буудаха).

Тохомой шэнээн нуур соо тоогүй олон нугаhан, тооень абадаг ганса хүлтэй сусагаалжан.
(Бэшэг бэшэхэ).

Гургалдай гуд гээ, гурбан хирээ даб гээ.
(Загаhа hэрээдэхэ).

Олтирогой оёорто олон бөө бөөлэлдөө.
(Ороохоной бусалха).

Уулын саанахи онгирсог, олон зангяа зангирсаг.
(Губшуур).

Улаан-Үдын аймагай, Оронго нютагта ажаhуудаг
Пунсук ЦЫРЕМПИЛОВ
бэшэжэ абаба.

ҮБЭЛЭЙ НЭГЭ ҮДЭР

1
Сагаан тооhоор
Самнаhан,
Сэгээн мүльhэ
Гантуулhан
Ууртай жабарай
Уухилаашье hаа,
Хүтэл майлаар
Хүльбэрөөшье hаа,
Хүбүүд, басагад
Хүхюутэйгээр
Санын хурдаар
Саhа эсхэн,
Урман соогоо
Урилдан,
Үбэлэй үдэрые
Үнгэргэнэ.
2.
Хүйтэн гэнэ гүт?
Хүйтэн бэшэ!
Шэлүүhэн малгайн
Шэгэбшэ буулгаад,
Шанга жабартайда
Шаргаар hолжорхоб.
Үхибүүд олоороо
Үрдилдэжэ байгаад,
Үндэр эрье руу
Үреэдэл хурданаар,
Бугадал түргэнөөр
Буухабди бултуулан.

П. БУРМАКИНАЙ,
Д. БАЛДАНОВАЙ
фотоэтюд.

шог

ХАНДАГАЙ

hалаата эбэртэнэй ехэ найр боложо, уряалаар ерэhэн хандагай шал hогтошобо ха.

— Нүхэр, гэртэшни хүргэжэ үгэхэмни гү, али эндээ амаржа, тэлэрээд ошохошни гү? — гэжэ нүхэдэйнгөө асуухада:

— Үгы даа, гэртээ hалиржа ошохол байхаб, — гэжэ хандагай hайрхаад, гэр тээшээ гэшхэлhэн гэхэ.

Тиин тэрэ буртаг шэрэнги шэдхэ соогуур төөрин, түлгэн ябатараа, харгыдаа унташаба ха.

Энэ үедэнь олзо бэдэржэ ябаhан үлэн хооhон арсалан хандагайн халуун мүртэ орожо, тэрэнэй хойноhоо мүшхэбэ. Уданшьегүй унтажа хэбтэhэн хандагай дээрэ буужа:

— Оhоо! Бэлэн олзо хэбтэhэл, — гэжэ баярлан, тэрэниие гансата үмхижэ эдижэрхихэ hанаатай толгойдонь хонцоороо дүтэлүүлээдхибэ. Нэгэ унхидаад, жэрхэн охижо:

— Пэхь, шал hогтуул! Яагаа бузар юм! Тиигэбэшье минии хото соо орохош даа. Гансал үнэршни гарадаг, — гээд, бэедээ найдаhан арсалан үшөө ондоо олзо оложо болохоб гэжэ хомхойрон, ойро тойронхи шугыгаар логшорон ябашаба.

Тэрэнэй удаа ерэн гүрөөhэн хандагайда тулажа ерэбэ ха. Тэрэниие үнэрдэжэ үзөөд:

— Пэй, мяхан hогтуул! Шүдхэршни яатараа архидаа гээшэб! hогтуугайнь гаратар хүлеэхэ баатай бологдобо алтай. Яагаашье hаалта юм даа. Үнэрэйнь гарахада, голойнь таhартар айлгаад лэ эдижэрхихэ юм байна, — гэжэ хэлээд, тэрэ хандагайн хажууда hуушаба.

Арсалан бусажа ерэн сасуу:

— Энэ минии олоhон хандагайе юундэ hахижа hууна гээшэбши? Бэеынгээ бүтэн дээрэ арила саашаа! — гэжэ hоёо шүдэнүүдээ хабиран хэрхирбэ.

— Хари, юрэдөө, хэмнай түрүүн шархяа хатаажа хосорогшо ааб! Үшөө хаража үзэхэбди! — гэжэ ерэн гүрөөhэн хэрүүлхэн аржаганаба.

Урагшагүй хооhоор зайгуултажа ерэhэн арсалан гани галзуу болосогоон, шүдэ амаа хабиран, үhэеэ үрзылгэжэ, ерэн гүрөөhэндэ аhашаба.

Тэрэ дары олзо буляалдаhан хүбшын хоёр хүсэтэнэй галзуу тулалдаан эхилшэбэ ха. Хурса шүдэнүүдэй табжаганалдаха абяанhаа, арсалан эреэн гүрөөhэн хоёрой хэрхирэлдэhэн, бархиралдаанhаа хандагай hэришэлэй.

Газарта носолдожо хэбтэhэн хоёр амитадые харахадаа, хандагайн зүрхэн амаараа гарахаhаа наагуур болобо. «Ай зайлуул! Эдэ хоёрhоо яажа мултаралтайб», — гэжэ hалганан шэшэрhээр, өөреэшье мэдэнгүй саашаа дугшажа мэдэбэ.

Дугша дугшаhаар, хүбшэ соогуур орошобо. Тэндээ зогсожо, халта шагнаархажа үзөөд, нэгэ бага зориг орожо, бүтүү хүбшын гүн худар тэрьелжэ арилба гэхэ.

Хоёр арьлатанай гэнтэ мэдэхэдэнь, унтажа хэбтэhэн хандагайнь байhан газартаа үгы байба. Арьяатад hэр-мэр гэлдэжэ, иишэ тиишээ ябасагаажа, хандагайгаа бэдэрээд олобогүй. Оложо ядаад:

— Шил наншалдаа эхилжэ, бэлэн олзыем алдахуулбаш! — гэжэ эреэн гүрөөhэн хэршэгэнэбэ.

— Ши, ши! — гэжэ арсалан аржаганаад, тэрэ хоёр баhал носолдошобо ха.

Тиигэжэ хүбшын хоёр хүсэтэд улаан маахай болотороо хазалсажа, үлэн хооhон үлөө hэн гэдэг.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.

СЭЦЭХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

15.25—Үнгэтэ телевидени. «Ан амитадай байдал». 16.25 —Үнгэтэ телевидени. Концерт. 16.50 — «Эхэ орондо Москвагай области элидхэнэ». КПСС-эй Москвагай областной комитедэй нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп дамжуулгада хабаадалсаха. 17.40— Үнгэтэ телевидени. «Хүн байха ёhотой» — телевизионно уран hайханай фильм (2-дохи сери). 18.50—19.00 — Забhарлалга. 19.00 —«Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — Үхибүүдтэ — «Снеговик-почтовик» — мультфильм. 19.50 — телевизионно hонин (буряадаар ба ородоор). 20.25 — «Ангара» — субботын программа.

«Орбита» харуулна:

21.25— «Театртай уулзалга» — СССР-эй арадай артистнар М. И. Жаров, Ю. К. Борисова хоёр дамжуулга үнгэргэхэ. 23.10 — Документальна фильм. 23.20—23.30— Забhарлалга. 23.30— Уран зохёолой уншалга. М. Исаковский. «Ельнягай газар дээрэ». 24.00—«Время» — мэдээсэлэй программа. 00.30— «Алтан Орфей» — Болгариин эстрадна программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

20.10— «Семнадцать мгновений весны»—телевизионно уран hайханай фильм (6-дахи сери).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи нюурта: «Гурбадахи шиидхэхы жэлэй түгэсхэлдэ» — суглуулбари. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. ТАСС-ай hүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи нюурта: Улаан-Үдэ городой Железнодорожно районой районно партийна конференци дээрэhээ. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи нюурта: «КИД гэжэ юун бэ?» — Т. Волынцевагай статья. «Хатуушаг хэмжээнүүд хэрэгтэй» — В. Цыреновагай, О. Березковой статья. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи нюурта: Субботын хуудаhан.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретариат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-61.